

Artskyddsutredning Torråsen

Fåglar

Östersunds kommun

VÄG & MILJÖ

Beställning: Östersunds kommun

Slutkund: Fortifikationsverket

<http://vagochmiljo.se>

Framställt av: Väg & Miljö

Slutversion: 2025-03-04

Uppdragsansvarig: Per Karlsson Linderum

Medverkande: Mikael Andersson (rapport), Lars-Olof Grund (analys och rapport) och Per Karlsson Linderum (analys och rapport).

Kvalitetsansvarig: Erik Berg

Illustrationer och kartor: Väg & Miljö

Internt projektnummer: 1719

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 1 av 74

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	4
1 Bakgrund.....	5
2 Detaljplaneområdet och planförslaget.....	8
3 Lagrum, skydd, Prioriterade fågelarter och begrepp.....	10
3.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar	10
3.2 Skadelindringshierarkin	11
3.3 Skyddsåtgärder	12
3.4 Definition av prioriterade fågelarter	13
3.4.1 Rödlistade arter.....	13
3.4.2 Hotade arter.....	13
3.4.3 Fågeldirektivets bilaga 1	13
3.4.4 Negativ populationstrend.....	14
3.4.5 Prioriterade arter i skogsvårdslagen	14
3.5 Begrepp	14
3.5.1 Definition av olika geografiska nivåer.....	14
3.5.2 Definition av kontinuerlig ekologisk funktion, KEF.....	14
3.5.3 Påverkans- och konsekvensbedömning.....	14
4 Områdets fågelfauna	16
4.1 Allmän fågelrapportering.....	16
4.2 Väg & Miljös naturvärdesinventering 2023	16
4.3 Väg & Miljös allmänna fågelinventering 2024	16
4.4 Väg & Miljös uggleinventering 2024.....	17
5 Bedömda arter - ekologi, förekomst och påverkan	18
5.1 Bedömda arter.....	18
5.2 Översiktlig bedömning av fågelarter knutna till områdets barrskogsmiljöer.....	20
5.3 Artpresentationer	21
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	21
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	23
Gråkråka <i>Corvus cornix</i>	25
Gråspett <i>Picus canus</i>	27
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	29
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	31
Hornuggla <i>Asio otus</i>	33
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	35
Järpe <i>Tetrastes bonasia</i>	37
Lavskrika <i>Perisoreus infaustus</i>	39
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	41

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 2 av 74

Nötkråka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	43
Orre <i>Lyrurus tetrax</i>	44
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	46
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	48
Skata <i>Pica pica</i>	50
Sparvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>	52
Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>	54
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	56
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	58
Talltita <i>Poecile montanus</i>	60
Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>	62
Trana <i>Grus grus</i>	64
Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>	66
Videsparv <i>Emberiza rustica</i>	69
6 Sammanfattning av Påverkan	71
6.1 Aktuellt lagrum.....	71
6.2 Påverkan uppstår ej till den grad att 4 § utlöses.....	71
6.3 Påverkan uppstår men förbuden i 4 § hanteras med skyddsåtgärder.....	71
6.3.1 Generella skyddsåtgärder.....	72
6.3.2 Artspecifika skyddsåtgärder.....	72
6.4 Påverkan som står i konflikt med artskyddsförordningen.....	72
7 Slutgiltig bedömning och rekommendationer	73
8 Referenser	74

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 3 av 74

SAMMANFATTNING

Väg & Miljö utförde på uppdrag av Östersunds kommun en allmän fågelinventering under våren och sommaren 2024 vid Torråsen i Östersunds kommun. Under samma tidsperiod genomfördes en inventering av rovfåglar och ugglor. Båda dessa inventeringar genomfördes med hjälp av en linjetaxering och inspelning av fågelljud med autoboxar. Inventeringsområdet utgjordes av ett cirka 83 hektar stort område. Syftet med inventeringarna var att samla information om vilka fågelarter som förekommer på platsen samt deras koppling till områdets miljöer. Målet var att inventeringen ska bidra med information om fågelfaunan i området för att kunna beakta artskyddet i den pågående planprocessen.

Syftet med artskyddsutredningen är att göra en bedömning av om den planerade exploateringen är förenlig med artskyddsbestämmelserna i artskyddsförordningen och EU:s fågeldirektivet samt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Vid bedömning av exploaterings inverkan på livsmiljöer för fåglar har utgångspunkten varit att bedöma om kontinuerlig ekologisk funktion för respektive fågelart kan upprätthållas trots den störning exploateringen medför. Dessutom bedöms om störningen har betydelse eller inte för att bibehålla populationer på en tillfredsställande nivå, eller återupprätta populationen till en sådan nivå. För att möjliggöra denna bedömning har exploaterings omfattning ställts mot de aktuella arternas ekologi och generella hotbild, deras anpassningsförmåga samt landskapets förutsättningar att även fortsättningsvis erbjuda tillräckligt med livsmiljöer för att bibehålla populationen.

Utifrån resultaten från fågelinventeringarna har denna artskyddsutredning tagits fram. Utöver resultatet från genomförda inventeringar har även hänsyn tagits till eventuella tidigare inventeringar, bedömningar och inrapporterade fynd i artportalen.

Totalt ingår 25 fågelarter i artskyddsutredningen. Av dessa bedöms en art förbli helt opåverkad eller endast komma att påverkas i sådan ringa omfattning att förbuden i 4 § artskyddsförordningen ej aktualiseras.

För ett antal arter bedöms exploateringen medföra en sådan påverkan att skyddsåtgärder är nödvändiga för att inte utlösa förbuden i punkt 1, punkt 2 och/eller punkt 4 i 4§ Artskyddsförordningen. Skyddsåtgärder som föreslås är i hög grad generella och riktas främst till de särskilt viktiga livsmiljöerna där ett stort antal känsliga arter bedöms förekomma, men i flera fall har även artspecifika skyddsåtgärder föreslagits.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 4 av 74

1 BAKGRUND

Väg & Miljö utförde på uppdrag av Östersunds kommun en allmän fågelinventering under våren och sommaren 2024 vid Torråsen i Östersunds kommun. Under samma tidsperiod genomfördes en inventering av rovfåglar och ugglor. Båda dessa inventeringar genomfördes med hjälp av en linjetaxering och inspelning av fågelljud med autoboxar. Inventeringsområdet utgjordes av ett cirka 83 hektar stort område beläget vid Torråsen (**Figur 1**). Syftet med inventeringarna var att samla information om vilka fågelarter som förekommer på platsen samt deras koppling till områdets miljöer. Målet var att inventeringen ska bidra med information om fågelfaunan i området för att kunna beakta artskyddet i den pågående processen.

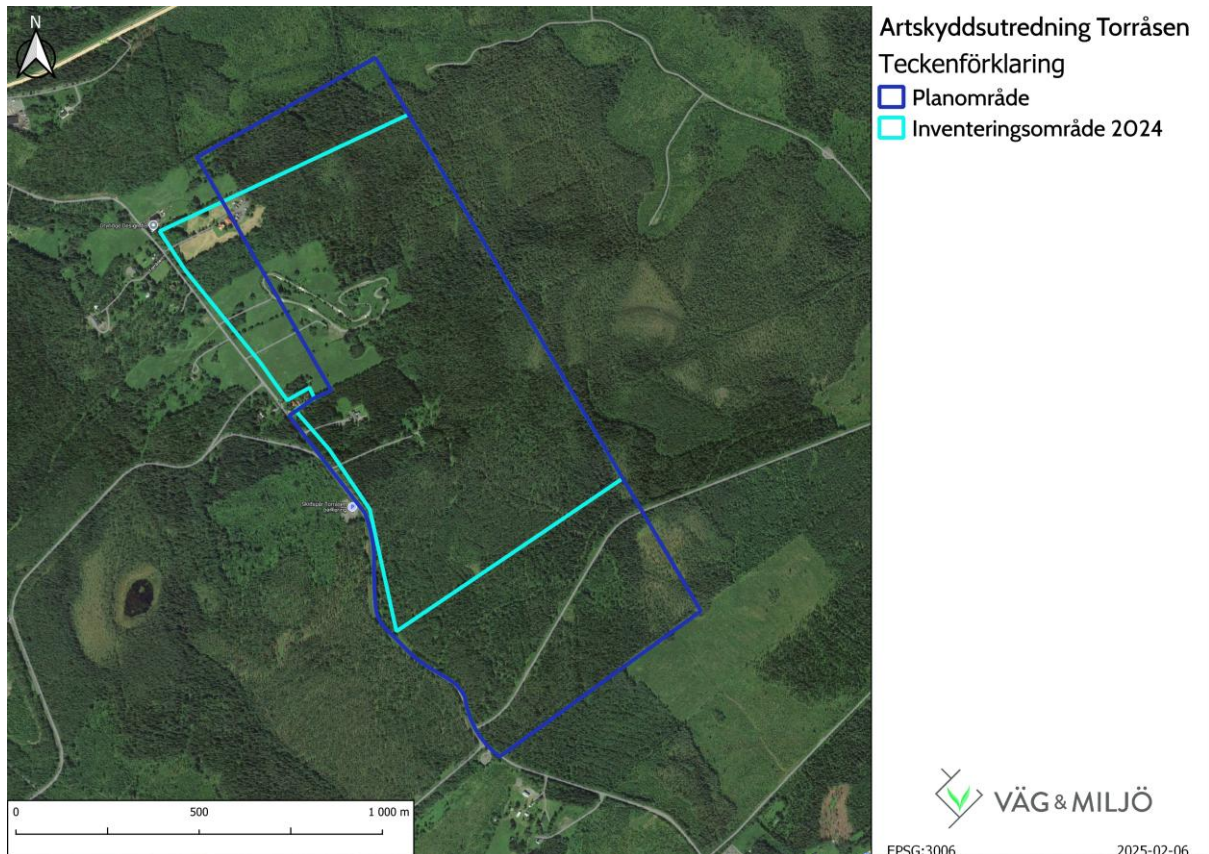
Syftet med artskyddsutredningen är att göra en bedömning av om den planerade exploateringen är förenlig med artskyddsbestämmelserna i artskyddsförordningen och EU:s fågeldirektivet samt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Vid bedömning av exploaterings inverkan på livsmiljöer för fåglar har utgångspunkten varit att bedöma om kontinuerlig ekologisk funktion för varje fågelart kan upprätthållas trots den störning exploateringen innebär. Dessutom bedöms om störningen har betydelse eller inte för att bibehålla populationer på en tillfredsställande nivå, eller återupprätta populationen till en sådan nivå. För att möjliggöra denna bedömning har exploaterings omfattning ställts mot de aktuella arternas ekologi och generella hotbild, deras anpassningsförmåga samt landskapets förutsättningar att även fortsättningsvis erbjuda tillräckligt med livsmiljöer för att bibehålla populationen. Populationen bedöms i första hand utifrån exploaterings påverkan på lokal och regional nivå, men även populationens nationella status kan i vissa fall vara av betydelse. Avgränsningen av lokal och regional population varierar mellan arter och har i denna utredning utgått ifrån respektive arts utbredning, förekomst av livsmiljöer samt förväntad möjlighet till parning eller andra interaktioner med individer av samma art.

Enligt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska den som avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som krävs för att bland annat skydda miljön mot skada eller olägenhet (Kap. 2 § 2). Verksamhetsutövaren ska också utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för miljön (Kap. 2 § 3). Enligt artskyddshandboken utgiven av Naturvårdsverket innebär detta att en verksamhetsutövare bland annat behöver ta reda på om det förekommer fridlysta arter i ett område och sedan undersöka om det i samband med en planerad åtgärd finns risk att planerad exploatering hamnar i konflikt med artens lagstadgade skydd. Detta skydd kan vara av varierande karaktär beroende på vilken paragraf av artskyddsförordningen (ASF) arten omfattas av. Om det skulle visa sig att åtgärden trots genomförandet av skyddsåtgärder bryter mot de förbud som beskrivs för arten måste dispens från artskyddsförordningen sökas och erhållas för att kunna genomföra planerna.

Utifrån resultaten från fågelinventeringarna har denna artskyddsutredning tagits fram. Utöver resultatet från genomförda inventeringar har även hänsyn tagits till eventuella tidigare inventeringar, bedömningar och inrapporterade fynd i artportalen. Väg & Miljö utförde på uppdrag av Östersunds kommun en naturvärdesinventering under sensommaren 2023 vid Torråsen i Östersunds kommun. I samband med fältinventeringen 2023 avgränsades 18 naturvärdesobjekt, varav ett bedömdes hysa naturvärdesklass 2 - högt naturvärde, tolv objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och fem objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (**Figur 2**).

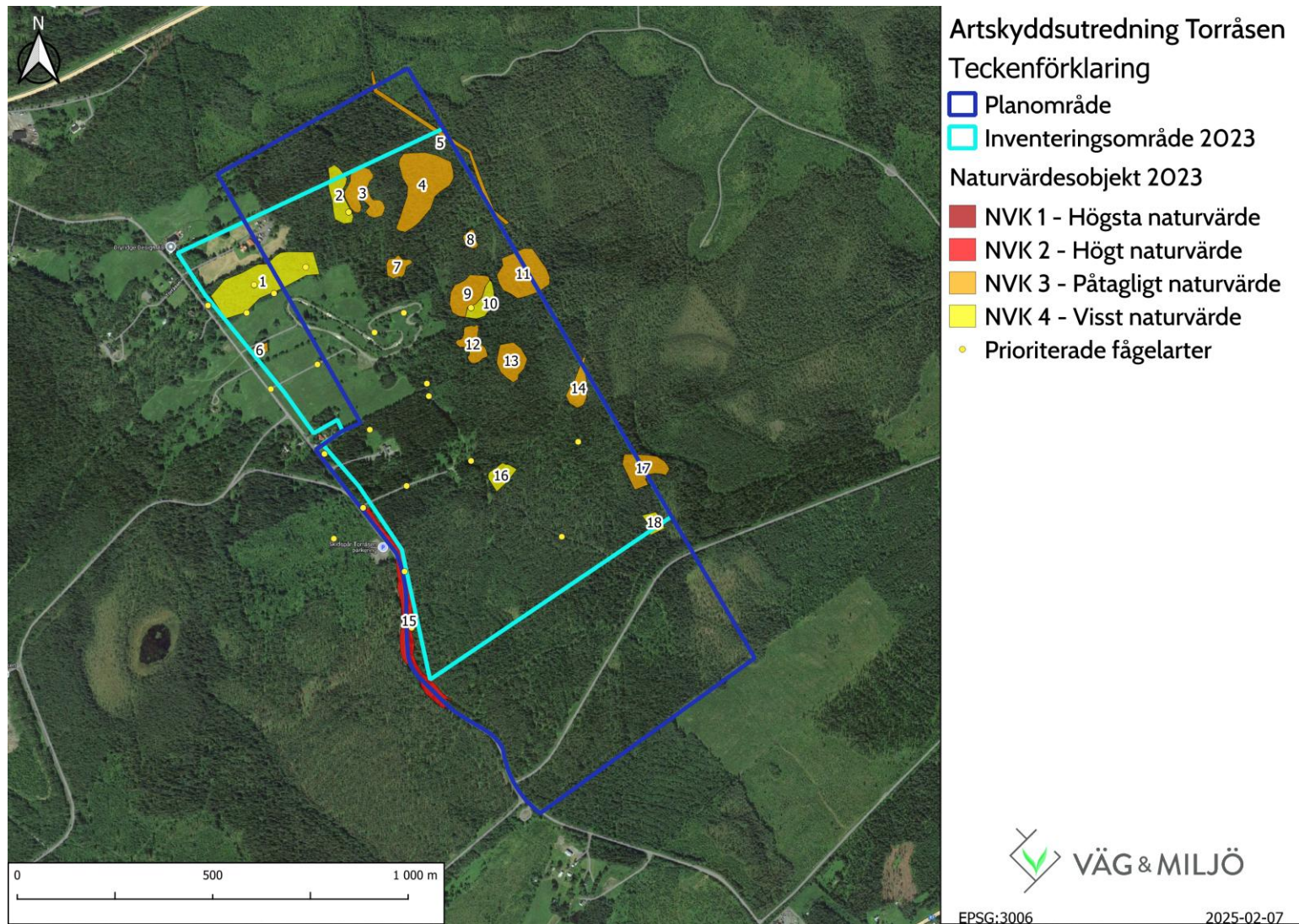
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 5 av 74

Det totala antalet fågelarter som noterades under inventeringarna var 59. Det omfattar både de arter som noterades under fältinventeringen i juni och de som registrerades i de sex ljudboxarna som var utplacerade i området under april-juni 2024. Därtill har ytterligare 23 arter tidigare rapporterats från området. Totalt har alltså 82 fågelarter rapporterats från området. Av dessa bedöms 55–60 arter vara mer eller mindre regelbundet häckande i området. Av alla noterade arter i området är 22 arter rödlistade, tolv arter omfattas av Fågeldirektivets bilaga 1 och 17 arter är prioriterade i skogsvårdslagstiftningen. Därtill tillkommer ytterligare fem arter som uppvisar en negativ nationell populationstrend utan att omfattas av någon av de tidigare nämnda kategorierna. Totalt bedöms 25 prioriterade fågelarter nyttja området under häckningstid (Se avsnitt 3.4 *Definition av prioriterade fågelarter*).

Figur 1. Det aktuella detaljplaneområdet (mörkblått) innefattar cirka 115 hektar och är beläget strax nordost om Östersunds tätort. Inom samma område genomfördes under 2024 en allmän fågelinventering samt en inventering av rovfåglar och ugglor (turkost).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 6 av 74

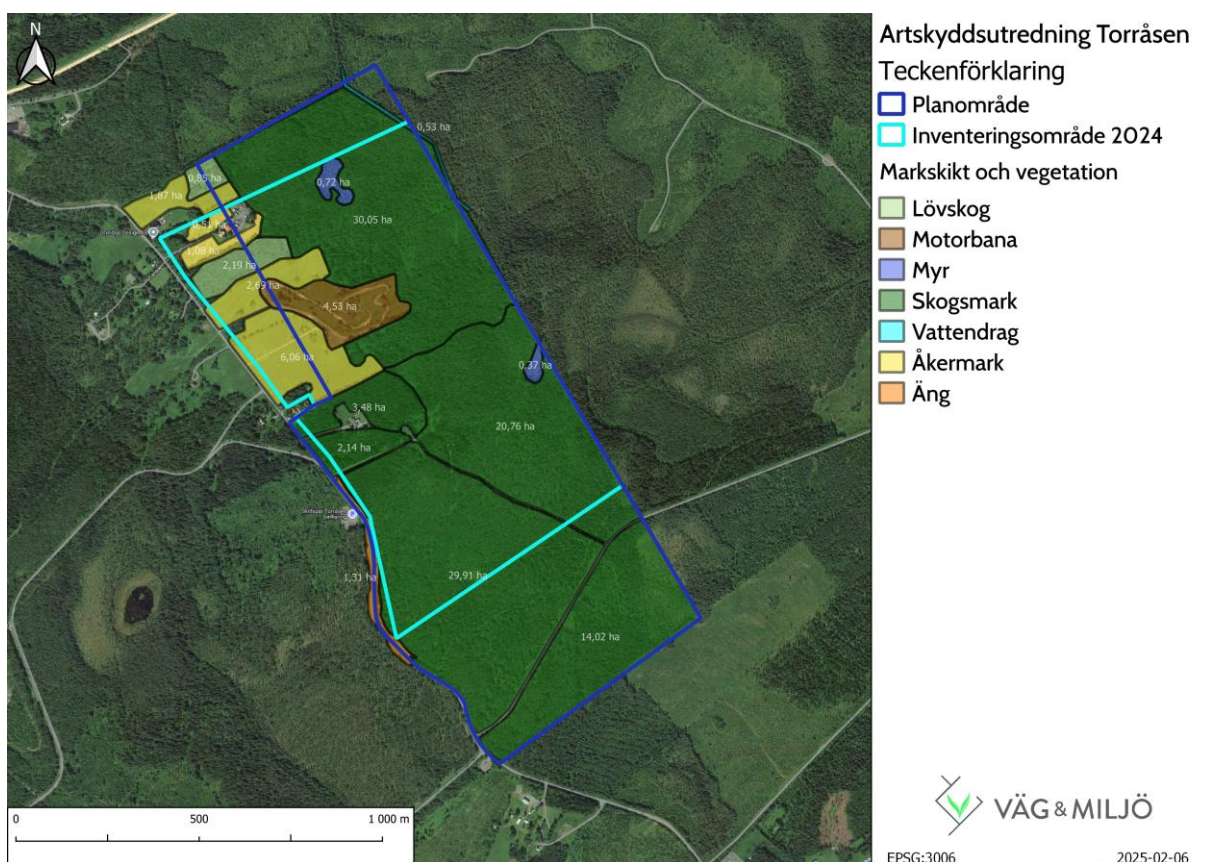

Figur 2. Detaljplaneområdet (mörkblått) och resultat från tidigare genomförd naturvärdesinventering år 2023.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 7 av 74

2 DETALJPLANEOMRÅDET OCH PLANFÖRSLAGET

Området som avses detaljplaneras är cirka 115 hektar stort och berör delar av fastigheterna Östersund Karlslund 2:2, Östersund Mjälle 12:1 och Östersund Mällbyn 5:2, strax nordost om Östersunds tätort (**Figur 3**). Längs sydvästra sidan av området löper en grusväg och genom området löper flera körvägar, stigar och motionsspår. Området domineras till största delen av skogsmark bestående främst av barr- och blandskog. Skogsmarkerna är av varierande karaktär. Det finns dels enformig produktionsskog av gran, dels skogsmark som hyser äldre och mer flerskiktade sammansättningar av träd. I den nordvästra delen av området finns även inslag av lövskog bestående av i huvudsak asp och sälg. Den nordvästra delen av området utgörs i huvudsak av åkermark och här ligger även en gammal bandvagnsbana. Inom området finns även ett antal myrmarker, varav flera är igenväxande troligtvis på grund av dikningen som skett nordost om området på 1950- och 60-talet.

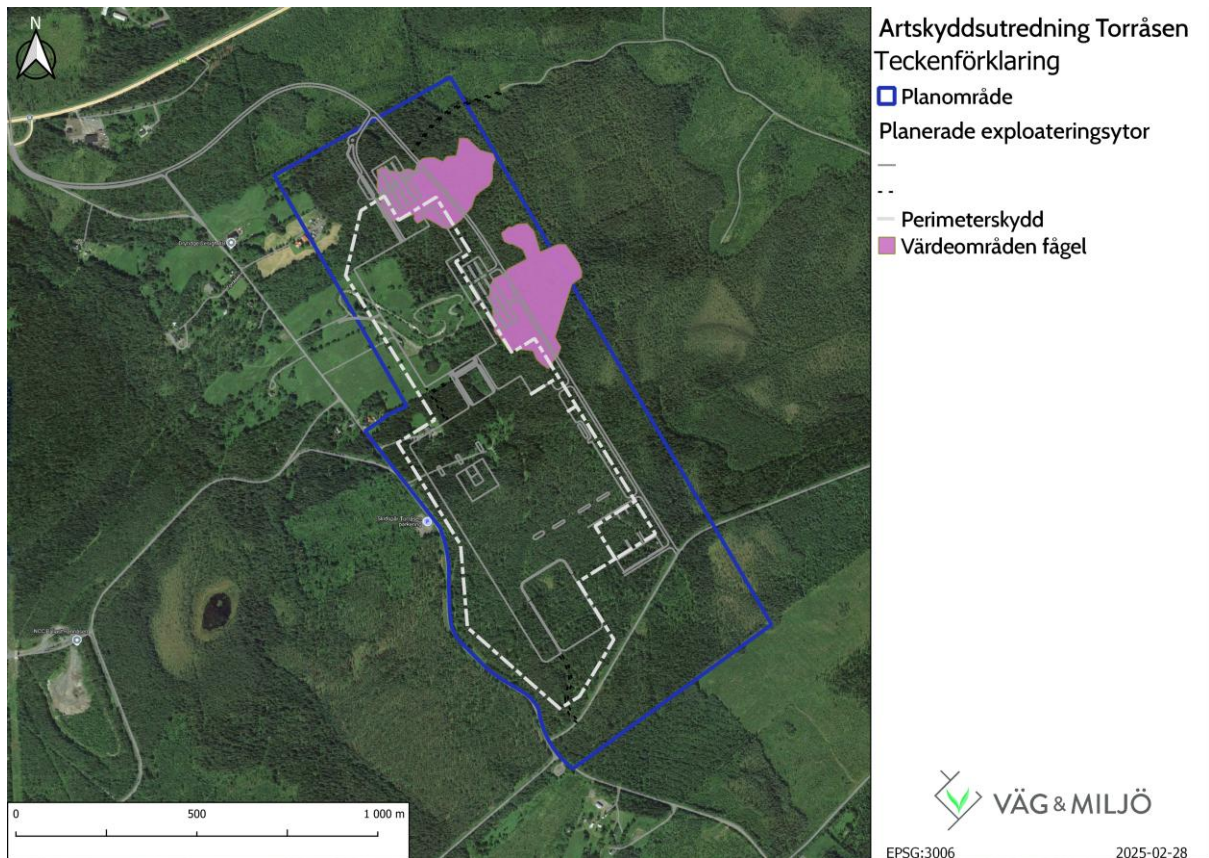

Figur 3. Detaljplaneområdet översiktligt indelat efter befintliga markskikt och vegetation.

Kommunen avser att inom detaljplaneområdet upprätta ett nytt regementsområde i Torråsen. Inom ramen för den nya detaljplan som arbetas fram ska området inrymma alla de funktioner som en grundläggande soldatutbildning har behov av. Detta medför att befintliga markytor inom detaljplanområdet till stor del kommer att förändras (**Figur 4**). Stora delar av den befintliga skogsmarken inom detaljplaneområdet kommer att exploateras. Detta innefattar även ett myrmarksområde i norra delen av detaljplaneområdet som pekats ut som värdefull miljö för bland annat tjäder och pärluggla samt inkluderar två tidigare registrerade naturvärdesobjekt (NVO 3 och NVO 4) med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) och ett naturvärdesobjekt (NVO 2) med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde). Direkt öster om den befintliga motorbanan

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 8 av 76

inom detaljplaneområdet kommer ett kluster av barrskogsmiljöer att påverkas av de planerade exploateringsåtgärderna. Dessa omfattar tre tidigare registrerade naturvärdesobjekt (NVO 9, NVO 12 och NVO 13) med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) samt ett naturvärdesobjekt (NVO 10) med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde). Utöver detta kommer motorbanan och viss omkringliggande åkermark att tas i anspråk vid anläggandet av ett kasernområde. I samband med denna exploatering påverkas även ett tidigare registrerat naturvärdesobjekt (NVO 7) med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) samt en liten del av ett tidigare registrerat naturvärdesobjekt (NVO 1) med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde). I samband med anläggandet av ett motorområde i detaljplaneområdets centrala och södra delar kommer ett naturvärdesobjekt (NVO 16) med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) också att påverkas.

Figur 4. Detaljplanområdet med kommunens föreslagna förändringar och planerade exploateringsytor i samband med anläggandet av ett nytt regementsområde i Torråsen samt utpekade värdeområden för fågel.

Den totala minskningen av trädbevuxen naturmiljö som dessa exploateringar medför kommer uppgå till cirka 50,9 hektar, vilket motsvarar cirka 50 % av trädmiljön inom detaljplaneområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 9 av 76

3 LAGRUM, SKYDD, PRIOTERADE FÅGELARTER OCH BEGREPP

Populationer bedöms i första hand utifrån exploateringens påverkan på lokal och regional nivå, men även populationens nationella status kan i vissa fall vara av betydelse. Avgränsningen av lokal och regional population varierar mellan arter och har i denna artskyddsutredning utgått ifrån respektive arts utbredning, förekomst av livsmiljöer samt förväntad möjlighet till parning eller andra interaktioner med individer av samma art.

3.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar

Samtliga i Sverige vilt förekommande fåglar är fridlysta enligt 4 § ASF (2007:845). Bestämmelsen i artskyddsförordningen lyder:

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Denna artskyddsutredning omfattar fågelarter som enligt artskyddsförordningens förordningsmotiv (Fm 2022:5) antagligen inte anses ha en population på tillfredsställande nivå på nationellt, se avsnitt 1.2 Definition av prioriterade fågelarter.

Punkt 1, 2 och 4 av 4 § artskyddsförordningen definierar åverkan som sker med avsikt. Enligt förordningsmotivet till ändringen i artskyddsförordningen innebär detta att:

”Om syftet är ett annat än att förstöra, skada eller bortföra bör dock förbuden enligt artikel 5b i fågeldirektivet [motsvarar 4§ 2 och 4§ 4 artskyddsförordningen, anmärkning Väg & Miljö] gälla enbart i den utsträckning detta är nödvändigt för att i den mening som avses i artikel 2 i samma direktiv bibehålla eller återupprätta populationen av dessa arter på en nivå som svarar särskilt mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med hänsyn till ekonomiska krav och rekreationsbehov.”

Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets *Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket* framkommer att ”om tillräckliga förebyggande åtgärder har genomförts så att påverkan på arten blir obetydlig, bör det anses att den typiskt sett förutsebara konsekvensen av handlandet inte längre är att en fridlyst individ fångas, dödas eller störs. Åtgärden är därmed inte längre att anse som avsiktlig i artskyddsförordningens mening.”

Väg & Miljö tolkar detta som att man kan anse att avsiktlighetsrekvisitet i ASF 4 § 1, 4 § 2 och 4 § 4 uppfylls om verksamhetsutövaren uppvisar en likgiltighet inför en känd negativ påverkan av arternas population på lokal, regional eller nationell nivå. Genom att följa skadelindringshierar-

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 10 av 76

kin är det möjligt att visa att syftet inte har varit att skada skyddade arter avsiktligt eller oavsiktligt.

Förbuden i punkt 4, § 4 ASF utlöses endast om en exploatering leder till en så hög störning att en fågelarts population inte kan bibehållas på en tillfredsställande nivå eller om återupprättandet av sådan nivå försvåras. Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets *Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket* menas med tillfredsställande nivå:

"En nivå som innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde."

I de gemensamma riktlinjerna anges också att bedömningen av lokala och regionala förekomster behöver beaktas i förhållande till artens förekomst på nationell nivå. Bedömningen av lokal och regional populationsstatus tas upp under respektive art i detta dokument.

3.2 Skadelindringshierarkin

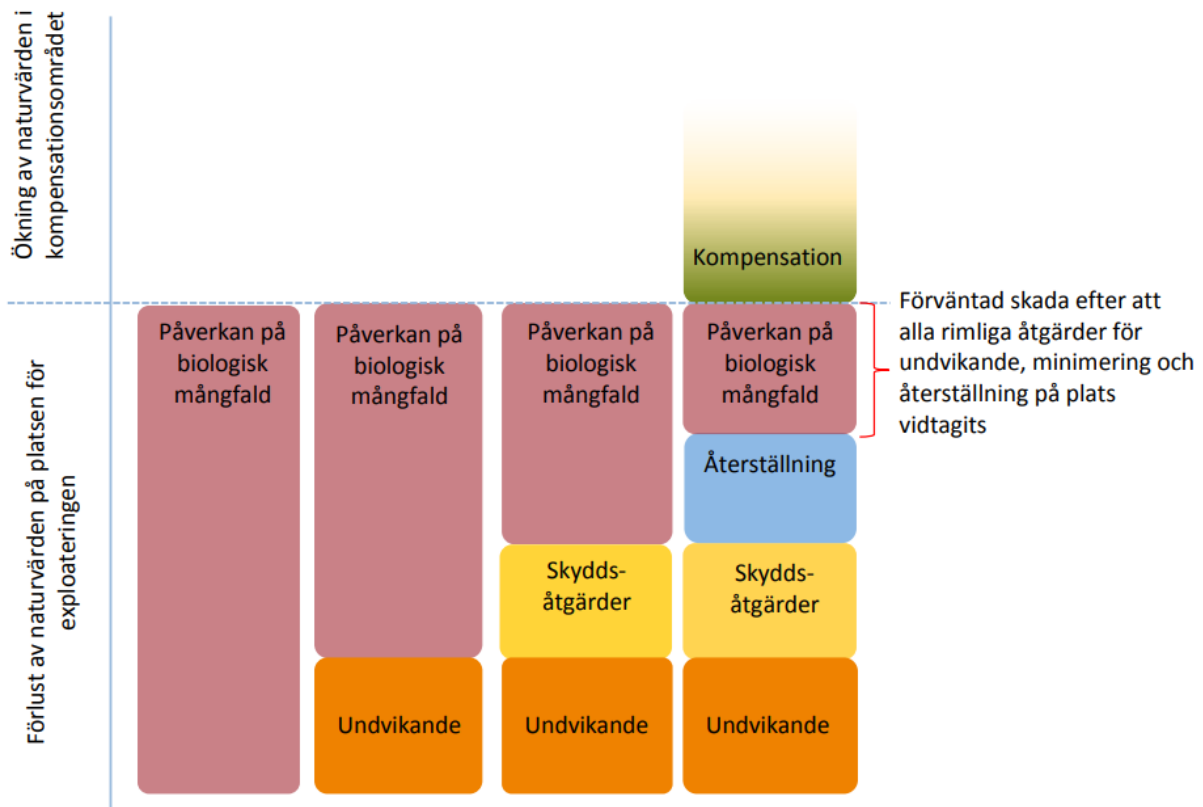
Den övergripande principen för naturhänsyn i planerings- och exploateringsprojekt är att skador på naturmiljön och på arter i första hand ska undvikas och minimeras. Denna princip är inbyggd i Miljöbalken (2 kap. 6 § - Lokaliseringsprincipen) och beskrivs i Naturvårdsverkets vägledning om ekologisk kompensation (2016). För att undvika skada på naturmiljö och arter har Naturvårdsverket tagit fram processen som benämns skadelindringshierarkin (Figur 5).

Skadelindringshierarkin består av tre viktiga steg:

1. **Undvikande av skada:** Planeringen ska fokusera på att undvika skador genom lämplig lokalisering.
2. **Minimering av oundviklig skada:** Efter att ha undvikit skador som kan undvikas, ska eventuell oundviklig skada minimeras genom olika skadebegränsande åtgärder.
3. **Återställning av skada:** Om skada inte kan undvikas eller minimeras, ska åtgärder vidtas för att återställa den drabbade miljön.

Ekologisk kompensation bör endast övervägas efter att rimlig hänsyn tagits för att undvika, minimera och återställa negativa effekter. Kompensationsåtgärder blir i praktiken tidigast aktuella i dispensskedet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 11 av 76

Figur 5. Skadelindringshierarkin innebär att alla rimliga åtgärder för att undvika och minimera påverkan från en exploatering ska vidtas innan behovet av kompensation fastställs. Figur hämtad från Naturvårdsverkets vägledning om ekologisk kompensation (2016).

3.3 Skyddsåtgärder

För att förbuden i § 4 ASF inte ska utlösas krävs ibland skyddsåtgärder. Dessa utgår från skadelindringshierarkins tre steg: undvika, minimera, återställa.

Att undvika skada görs ofta genom att inte exploatera områden som skulle leda till att förbuden i ASF utlösas. Detta är ett arbete som görs inom processen för utformandet av detaljplanen, inte minst under processen att ta fram en artskyddsutredning.

Skyddsåtgärder kan krävas för att minimera skada till exempel för att undvika skador på fåglars bon, ägg och ungar, och därmed undvika att förbuden i punkt 1 och 2, 4 § ASF utlösas.

Skyddsåtgärder kan även behöva genomföras för att säkerställa att KEF upprätthålls. Även andra skyddsåtgärder till exempel återställning av miljön efter skada kan behövas för att KEF ska kunna upprätthållas och att inte förbuden i §4 utlösas.

Ändring av detaljplaner då förbuden utlösas

I de fall skyddsåtgärder inte anses tillräckliga för att förhindra att förbuden i artskyddsförordningen utlösas beskriver vi översiktligt de ändringar vi ser behöver göras för att KEF ska upprätthållas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 12 av 76

3.4 Definition av prioriterade fågelarter

Prioriterade fågelarter är arter som ska prioriteras i artskyddsarbetet. Prioriteringen grundar sig på att fågelpopulationer på lokal, regional och nationell nivå ska bibehålla eller återuppnå tillfredsställande status. Enligt förordningsmotivet till ändringen i artskyddsförordningen (Fm 2022:5) är exempel på omständigheter som kan tala för att nivån på en fågelpopulation inte kan anses vara tillfredsställande att den aktuella fågelarten är nationellt rödlistad, finns upptagen på fågeldirektivets bilaga 1 eller att populationen har genomgått en konstaterad kraftig minskning. På lokal och regional nivå kan även andra arter anses prioriterade, exempelvis lokalt sällsynta arter, lokala eller regionala ansvarsarter eller arter prioriterade i skogsvårdslagstiftningen.

3.4.1 Rödlistade arter

Rödlistade arter är en art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter utvärderas av Artdatabanken och listas i *Rödlistade Arter i Sverige 2020*. Arterna som ingår anges i sex olika kategorier:

RE Nationellt utdöd

CR Akut hotad

EN Starkt hotad

VU Sårbar

NT Nära hotad

DD Kunskapsbrist

Väg & Miljö vill i detta fall belysa att det för tillfället pågår arbete med en revidera den nationella rödlistan. Rödlistan för 2025 kommer att presenteras under våren 2026. Sannolikt kommer ett flertal fågelarter att ha tillkommit på denna listas utifrån kunskap om populationerna som tillkommit sedan 2020. Detta kan innefatta arter som nyttjar de livsmiljöer som är aktuella inom ramarna för detta projekt vilka i så fall också i en vidare utsträckning bör beaktas som prioriterade i artskyddsärenden.

3.4.2 Hotade arter

Hotade arter är arter som rödlistats i någon av kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) och sårbar (VU) enligt *Rödlistade Arter i Sverige 2020*.

3.4.3 Fågeldirektivets bilaga 1

Arter som är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 ska visas särskilt hänsyn inom Europeiska unionen. Av Sveriges ca 350 fågelarter är 67 listade i direktivets bilaga 1. Det innebär att särskilda skyddsområden (Special Protection Areas, SPA) där dessa fåglar häckar ska pekas ut och ingå i Natura 2000-nätverket. Även fåglar som regelbundet rastar i betydande antal ingår i denna bilaga.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 13 av 76

3.4.4 Negativ populationstrend

Arter som på lång eller kort sikt uppvisat en påtagligt negativ populationsutveckling kan anses prioriterade enligt förordningsmotivet (Fm 2022:5) till ändringar i artskyddsförordningen. Bedömningen kan exempelvis göras utifrån Svensk fågeltaxering vid Lunds universitet eller SLU Artdatabanken. I denna utredning har vi utgått från sammanställningen av standarddrutterna utgiven av Svensk Fågeltaxering & BirdLife Sverige (2023), där måttliga minskningar (signifikant minskning med <5 % per år) samt kraftiga minskningar (signifikant minskning på >5 % per år) rapporterats för de senaste tio och 20 åren. Fågelarter som klassats som minskande enligt någon av dessa definitioner bedöms ha en negativ populationstrend.

3.4.5 Prioriterade arter i skogsvårdslagen

Omfattar hänsyn till arter. 7 kap. 19 § i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen (SKSFS 2011:7) anger att skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4, samt arter markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade. Väg & Miljö bedömer att dessa arter är relevanta att beakta när värdefulla skogsmiljöer riskerar att exploateras. I tätorter med redan fragmenterade skogsmiljöer kan dessa arter i vissa fall bedömas ej uppnå en tillfredställande nivå lokalt, varför artskyddsbestämmelserna blir aktuella.

3.5 Begrepp

3.5.1 Definition av olika geografiska nivåer

För att möjliggöra bedömning av påverkan till följd av planerad exploatering är det nödvändigt att tydliggöra vilka geografiska avgränsningar som avses. Med regional nivå avses i detta fall Jämtland län, och med nationell nivå avses hela Sverige.

Avgränsning för vad som bedöms vara en lokal population är en grupp med individer av samma art som nyttjar ett geografiskt avgränsat område samtidigt och har möjlighet att reproducera sig med varandra. Den lokala populationens storlek och utbredning varierar mellan olika arter.

Information om de olika fågelarternas status på de olika geografiska nivåerna beskrivs under respektive fågelart i kapitel 5.

3.5.2 Definition av kontinuerlig ekologisk funktion, KEF

Bedömning av påverkan på livsmiljöer (punkt 4, § 4 ASF) utgår från möjligheter att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion (KEF). Definitionen av KEF i Naturvårdsverkets handbok för artskydd lyder:

"Den ekologiska funktionen i en livsmiljö normalt ständigt tillhandahåller åt en art, till exempel som skydd eller födosökningsplats".

3.5.3 Påverkans- och konsekvensbedömning

Bedömning av detaljplanens påverkan på fridlysta fåglar utgår ifrån arternas förekomst, ekologi och känslighet i kombination med omfattningen av den planerade exploateringen. Bedömning

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 14 av 76

av exploaterings inverkan på aktuella arter utgår från exploatering av mark i den planerade detaljplanen, samt påverkan till följd av ökad mänsklig aktivitet eller anläggningsarbeten som rör detaljplanerna.

Påverkansbedömningen utgår ifrån de förbud som beskrivs i 4 § ASF. Påverkan som utlöser punkterna 1 och 2 i 4 § är ofta ganska enkla att identifiera och faller under direkt påverkan.

För förbuden mot störning i punkt 4, 4 § ASF görs två olika bedömningar. Dels bedöms det om en planerad exploatering medför en sådan störning att en arts population inte kan upprätthållas på en tillfredställande nivå, eller om återupprättande av sådan nivå försvåras. Först om exploateringen medför den graden av störning utlöses förbuden i punkt 4, 4 § ASF. Se vidare avsnitt 3.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar samt under bedömning av respektive art i kapitel 5 Bedömda arter - förekomst och påverkan för mer information om bedömning av tillfredsställande nivå.

Dels görs en bedömning om den planerade exploateringen medför påverkan på arternas livsmiljö i så hög grad att KEF hos livsmiljön för arterna inte kan upprätthållas. Först när KEF ej kan upprätthållas riskerar en försämring i livsmiljö utlösa förbudet i punkt 4, 4 § ASF.

Bedömningen av störning i punkt 4, § 4 ASF tar hänsyn till såväl direkta som indirekta effekter av exploateringen. Exempel på direkt störning kan vara att livsmiljö för arten försvinner genom avverkning av skog. Indirekt störning kan vara att individer av arten som använder ett skogsområde blir så påverkad av till exempel ökad mänsklig aktivitet i närområdet att de slutar använda området och därmed riskerar att hela deras revir går om intet. Vid bedömningen tas också hänsyn till att det kvarstår områden som inte berörs av planerad exploatering.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 15 av 76

4 OMRÅDETS FÅGELFAUNA

Totalt noterades 59 arter från fältinventeringen i juni och de sex ljudboxarna som var utplacerade i området april-juni 2024. Därtill har ytterligare 23 arter tidigare rapporterats från området. Totalt har alltså 82 fågelarter rapporterats från området. Av dessa bedöms 55–60 arter vara mer eller mindre regelbundet häckande i området. Av alla noterade arter i området är 22 arter rödlistade, tolv arter omfattas av bilaga 1 till Fågeldirektivet och 17 arter är prioriterade skogsvårdslag-stiftningen. Därtill tillkommer ytterligare fem arter som uppvisar en negativ nationell populationstrend utan att omfattas av någon av de tidigare nämnda kategorierna.

Totalt bedöms 25 prioriterade fågelarter nyttja området under häckningstid:

- 12 är rödlistade som nära hotade (NT)
- 1 är rödlistad som starkt hotade (EN)
- 9 arter är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1
- 13 arter prioriterade arter i skogsvårdslagstiftningen
- 5 ytterligare arter omfattas inte av något av ovanstående naturvårdskriterier men uppvisar en negativ nationell populationstrend

Ett flertal av de i övrigt noterade arterna från fältstudieområdet utgörs av tillfälligt eller sporadiskt uppehållande arter eller överflygande eller förbiflygande individer. Fåglar som rapporterats från området men där fynden utifrån kommentarer bevisligen inte gjorts inom området har ej tagits med i den samlade bedömningen nedan.

Nedan presenteras summeringar av de utredningar och inventeringar som Väg & Miljö genomfört under 2023 och 2024 som ligger till grund för urvalet av bedömda arter.

4.1 Allmän fågelrapportering

Innan fågelinventeringarna genomfördes hade 66 fågelarter rapporterats från området. Många av fynden avsåg tillfälliga gäster, överflygande fåglar eller sträckande arter. Ett flertal av våtmarksfåglarna kan avse fynd i närbelägna Torråstjärnen utanför området. I de fall fynden med säkerhet gjorts utanför studieområdet har de tagits bort i denna undersökning. Bland de arter som konstaterats häcka inom området kan nämnas björktrast, järpe och sädesärla. Därtill har revirhävande buskskvätta, gråspett, pärluggla, rödvingetrast, sparvuggla och spillkråka påträffats i området.

4.2 Väg & Miljös naturvärdesinventering 2023

En naturvärdesinventering genomfördes av Väg & Miljö 2023. I samband med denna inventering noterades spillkråka och lavskrika i området.

4.3 Väg & Miljös allmänna fågelinventering 2024

Totalt noterades 32 fågelarter under inventeringen varav tio var prioriterade arter (**Figur 6**). Björktrast, grönsångare, rödvingetrast, svartvit flugsnappare och smålom är rödlistade som nära hotade (NT). Grönfink är rödlistad som starkt hotad (EN). Trana är upptagen i fågeldirektivets bilaga 1. Tre arter, järnsparv, lövsångare och skata, uppvisar en negativ nationell populationstrend utan att tillhöra någon av de andra kategorierna för prioriterade

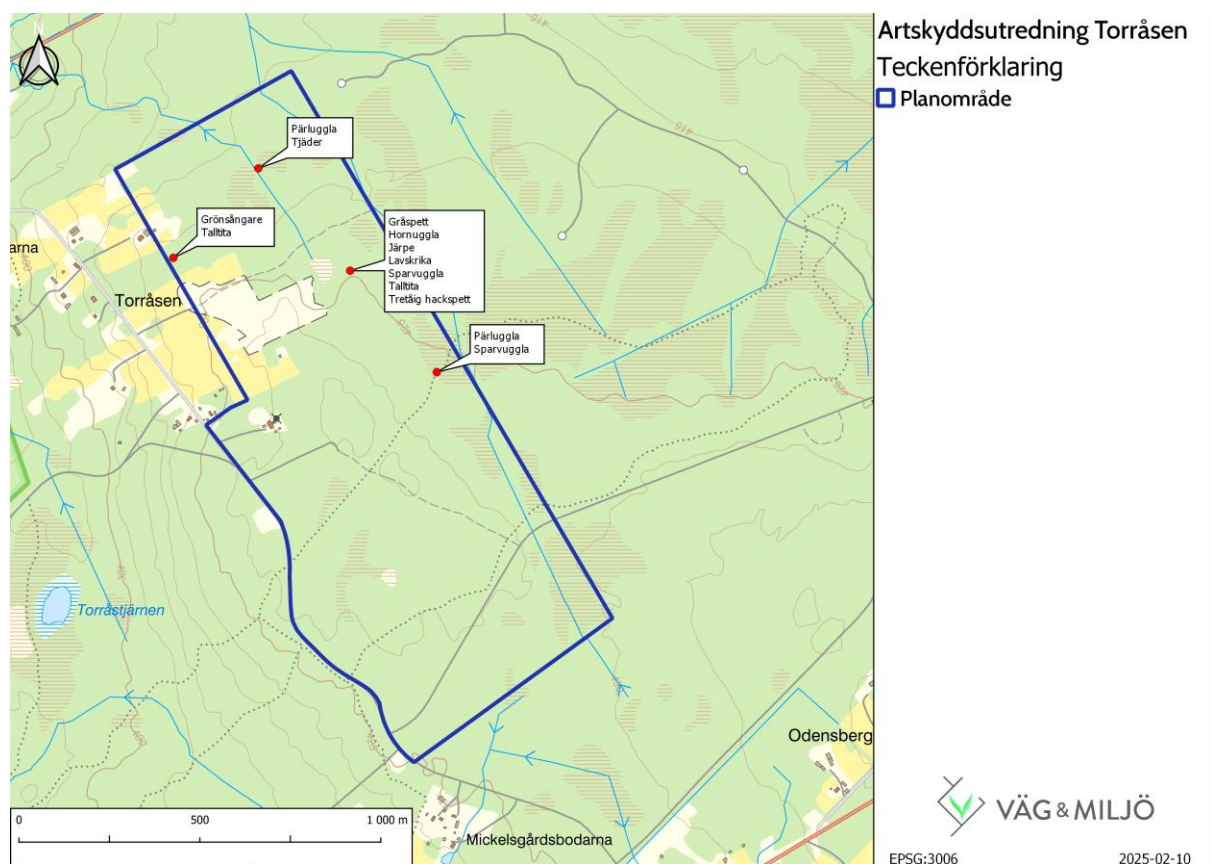
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 16 av 76

fågelarter. Fågelinventeringen genomfördes dels som transektinventering, dels med analys av inspelningar från sex i området utplacerade ljudboxar.

4.4 Väg & Miljös uggleinventering 2024

Totalt noterades 54 arter från de sex ljudboxarna som var utplacerade i området april-juni 2024. 39 av dessa med häckningskriterier. Av alla noterade arter från ljudboxarna är 14 arter rödlistade, elva arter omfattas av bilaga 1 till Fågeldirektivet och 13 arter är prioriterade i skogsvårdslagstiftningen. Därtill tillkommer ytterligare tre arter som uppvisar en negativ nationell populationstrend utan att omfattas av någon av de tidigare nämnda kategorierna.

Ett flertal av de noterade arterna från ljudboxarna utgörs av arter som tillfälligt eller sporadiskt uppehåller sig i fältstudieområdet eller överflygande eller förbiflygande individer. Exempel på detta är smålom som hördes regelbundet i inspelningarna från ljudboxarna.

Figur 6. Områden med tätare förekomst av primärt skogslevande prioriterade fågelarter inom detaljplaneområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 17 av 76

5 BEDÖMDA ARTER - EKOLOGI, FÖREKOMST OCH PÅVERKAN

Nedan redovisas fördjupad bedömning för de prioriterade fågelarter (rödlistade arter, arter som uppvisar en populationsminskning, omfattas av fågeldirektivets bilaga 1 och/eller prioriteras i skogsvårdslagen) som noterades i samband med genomförda inventeringar eller som har en tidigare dokumenterad förekomst i området.

Bedömning av inverkan på aktuella arter utgår från den planerade exploateringen av mark i området.

Lokal population

Avgränsning för vad som bedöms vara en lokal population är en grupp av individer av samma art som nyttjar ett geografiskt avgränsat område samtidigt och har möjlighet att reproducera sig med varandra. Den lokala populationens storlek och utbredning varierar mellan olika arter.

Definition av kontinuerlig ekologisk funktion

Vid bedömning av påverkan på kontinuerlig ekologisk funktion har definitionen som den lyder i Naturvårdsverkets handbok för artskydd nyttjats: *"Den ekologiska funktion en livsmiljö normalt ständigt tillhandahåller åt en art, till exempel som skydd eller födosökningsplats"*. För arter där kontinuerlig ekologiska funktion riskerar att påverkas negativt så pass att artens population riskerar att inte längre kunna hållas på en tillfredställande nivå på lokal skala, anges rekommendationer på skyddsåtgärder.

5.1 Bedömda arter

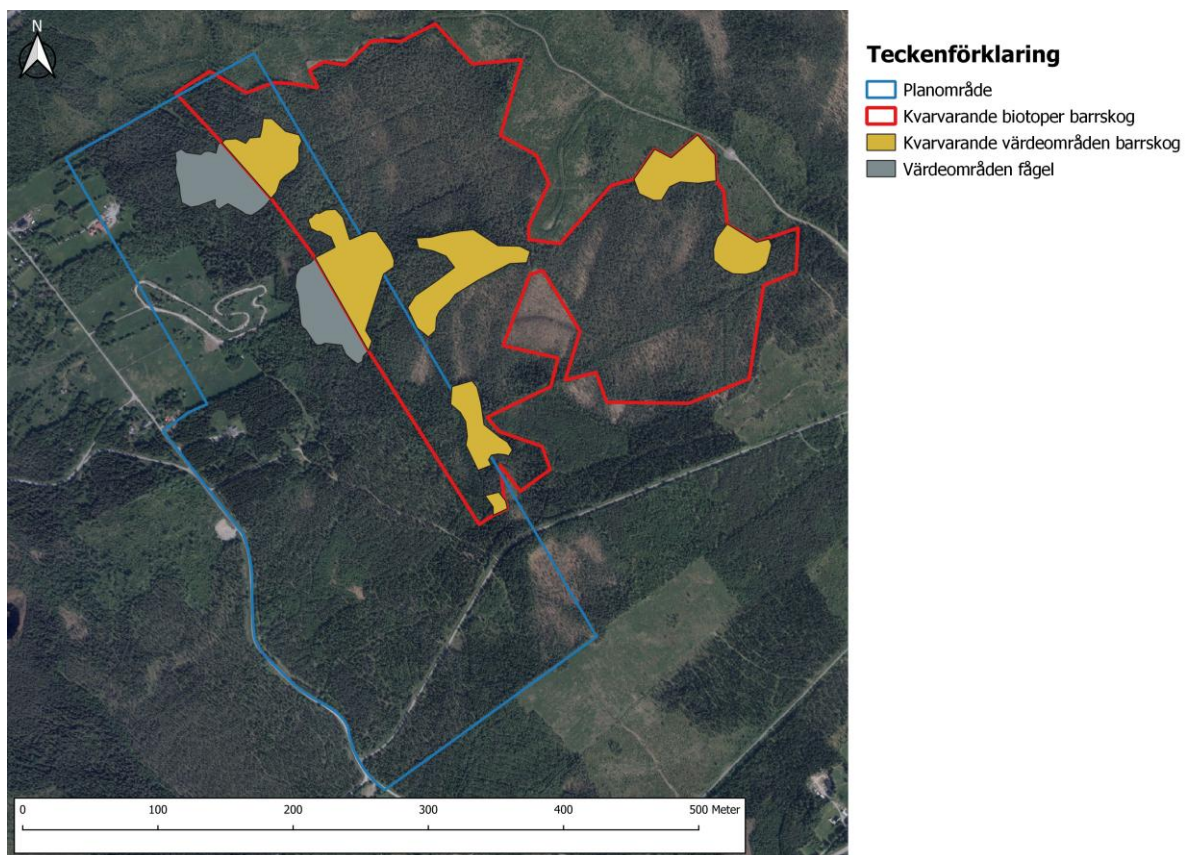
I denna del av artskyddsutredningen presenteras och bedöms 25 prioriterade fågelarter.

- Björktrast
- Buskskvätta
- Gråkråka
- Gråspett
- Grönfink
- Grönsångare
- Hornuggla
- Järnsparv
- Järpe
- Lavskrika
- Lövsångare
- Nötkråka
- Orre
- Päruggla
- Rödvingetrast
- Skata
- Sparvuggla
- Spillkråka
- Svartvit flugsnappare
- Sädesärla
- Talltita
- Tjäder
- Trana
- Tretåig hackspett
- Videsparv

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 18 av 76

5.2 Översiktlig bedömning av fågelarter knutna till områdets barrskogsmiljöer

I denna artskyddsutredning bedöms 10 prioriterade fågelarter som huvudsakligen är knutna till barrskogsmiljöer (**Figur 7**). I och med att större delen av de i den genomförda NVI:n utpekade naturvärdena består av barrskogsmiljöer och då den planerade exploateringen i området huvudsakligen berör dessa miljöer presenteras nedan en översiktlig bild över påverkan på dessa miljöer i och i anslutning till området. Denna översiktliga bedömning baseras på förekomsten av barrskogsmiljöer i det ungefär 120 ha sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter, vilket utifrån existerande hyggen, fält och vägar utgör en naturlig habitatmässigt avgränsad yta.

Figur 7. Kvarvarande biotoper och värdeområden för fågel (röd linje respektive gul markering) inom- och i anslutning till detaljplaneområdet samt förlorade värdeområden för fågel (grått) inom detaljplaneområdet i samband med planerad exploatering.

Utifrån genomförd NVI och genomförd fjärranalys av förekomst av barrskogsmiljöer med högre naturvärden bedöms totalt en tredjedel (6 ha) av den för barrskogslevande fåglar mer värdefulla skogsmarken (20 ha) i det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter tas i anspråk i samband med exploateringen. Av den sammanlagda skogsmarken beräknas minst 88 ha undantas från exploateringen. Ungefär 65 ha av denna skogsmark ligger utanför området som omfattades av NVI:n och kan innehålla en större del, för barrskogslevande fågelarter, värdefull skogsmark än vad fjärranalysen visar.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 20 av 76

5.3 Artpresentationer

Björktrast *Turdus pilaris*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Björktrasten förekommer över hela landet. Den häckar i en rad olika biotoper. Arten föredrar brynmiljöer i nära anslutning till öppna marker så som odlingslandskap, parker, ängar och trädgårdar. I norra Sverige förekommer den talrikt i fjällbjörkskogen. Björktrasten födosöker gärna i öppna gräs och ängsmarker eller på bärande träd och buskar. Födan utgörs av maskar, mollusker, insekter, spindlar samt frukt och bär.

Björktrastens häckningstid sträcker sig från april till slutet av juni eller juli, beroende på var i landet. Arten häckar inte sällan i nära anslutning till människan, exempelvis i parker eller i buskage och träd i bostadsområden. Boet består i huvudsak av gräs och lera, ibland med inslag av mossa och tunna kvistar. Arten lägger en till två kullar per år, vardera bestående av fyra till sju ägg.

Under september och oktober flyttar björktrasten mot syd- och sydväst och kan påträffas i stora antal vid lämpliga rast- och födosökslokaler. En del björktrastar stannar kvar under vintern och påträffas då ofta i villaträdgårdar. Björktrasten återkommer till häckningslokalerna under april.

Björktrastens svenska population har minskat med 52% de senaste 20 åren. Vad som föranleder och bidrar till minskningen hos björktrast är i dagsläget okänt. Därför kan man inte utesluta att exploatering av häckningsområden kan vara en bidragande orsak till minskningen.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen och från ljudboxarna. Arten hördes från samtliga sex ljudboxar i området. Björktrasten noterats på åtta olika punkter under fältinventeringen, samtliga kring de öppna fälten i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Björktrast förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 100 000 par 2012, varav 80 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö.
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

En del lämpliga häckningsbiotoper kommer att försvinna. Den negativa påverkan kommer troligen att till viss del upphävas, genom att nya bryn uppstår och om det anläggs gräsmattor i närheten till skogsbrynen. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell negativ påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 21 av 74

individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av björktrast bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för björktrast.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 22 av 74

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Buskskvättan förekommer i hela landet upp till och med fjällbjörkregionen. Den förekommer främst på öppna marker så som jordbruksmark, kalhyggen, hedmark och bevuxna myrar. I norra Sverige förekommer den ofta på hyggen, gamla brandfält och i kraftledningsgator. I jordbrukslandskap rör den sig främst längs med vägar, dikeskanter och kring åkerholmar. Arten undviker generellt hårt betad mark och överger ohävdad mark när den växer igen med större buskage. I samband med kalhyggen håller buskskvättan sig till kanter mot fuktstråk och från myrmarker försvinner den oftast när träden växer sig över två meter.

Buskskvättan är en flyttfågel som anländer till Sverige under slutet av april till maj. I ett väl gömt bo på marken lägger honan en kull om fem till sju ägg som ruvas i två veckor. Efter ytterligare två veckor är de flygga men blir inte självständiga förrän efter cirka en månad. Första flygga veckan trycker ungarna mot marken vid fara så under denna tid är de särskilt utsatta för tidig slåtter och liknande påverkan. Flytt till övervintringslokaler söder om Sahara sker under augusti.

Den svenska populationen är beräknad till 215 000 par, men har minskat med cirka 23 procent de senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. Tidigare rapporterad på Artportalen, lokalen innefattar alla de öppna fälten i den nordvästra delen området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Buskskvätta förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet där det finns öppen mark. Beståndet i länet uppskattades till 22 000 par 2012, varav 16 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö.
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas i samband med exploateringen.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Buskskvättan bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reduktion av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 23 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av buskskvätta bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för buskskvätta.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 24 av 74

Gråkråka *Corvus cornix*

Nära hotad (NT). Rödlistningen från 2020 och avser kråka *Corvus cornix*. Arten har därefter splittrats i gråkråka och svartkråka.

Ekologi

Gråkråka häckar i varierade miljöer över hela landet. Ofta föredrar den närhet till jordbruksmark och bebyggd mark men förekommer även i skogstrakter, ytterskärgården och fjällbjörkskogar där de nyttja fjällhedar för födosökning. Den anpassar sig bra till nya miljöer vilket gör att den ofta påträffas nära bebyggelse. Födan liksom födomiljöerna är också varierad och består av bland annat kadaver, frön, mask, fågelungar, ägg, avfall, fisk.

Häckningen sker i höga träd i nybyggda risbon av grenar, lera, hår och fjädrar. Boet nyttjas bara en säsong så gamla kråkbon ärvs ofta av ugglor och andra fåglar. Gråkråkan lägger 4–5 ägg som ruvas i nästan tre veckor. Ungarna matas sedan av föräldrarna i över en månad innan de är helt flygga. Häckningen sker generellt inom perioden april-juni.

Gråkråkan är en stannfågel i större delen av landet men individerna i Norrland flyttar till Västeuropa under vintern. Ofta samlas de i större flockar nära bebyggelse men de är trots det relativt skygga. Liksom korpen är gråkråkan ansedd som relativt intelligent och anpassningsbar till nya förutsättningar.

Den svenska populationen uppskattas till ca 145 000 par och har minskat med 16 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Regelbunden gäst/möjlig häckfågel. Noterad från fem av ljudboxarna.

Förekomst i det omgivande landskapet

Gråkråkan förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 14 000 par 2012, varav 9500 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Arten är opportunistisk med stor anpassningsförmåga till ett liv i olika miljöer och häckar ofta i närhet till människan. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för gråkråka lämpliga habitaterna. Större delen av de öppna fälten i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att gråkråkan kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 25 av 74

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.
- Spara lämpliga äldre boträd.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av gråkråka bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för gråkråka.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 26 av 74

Gråspett *Picus canus*

Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Gråspetten häckar i mosaikartade miljöer med glesa öppnare områden, ofta lövträdsrika blandskogsbestånd, hållmarker, bergssluttningar, hyggen och liknande solexponerade miljöer. Den gynnas av större inslag av grova lövträd och död ved. Den har historiskt kopplas till glesa lövskogar som uppstår efter skogsbränder.

Sommartid består födan mestadels av svartmyror och andra marklevande insekter. Ofta sker födosök i anslutning till eller på hyggen, plantskogar och liknande öppna miljöer. Övriga delen av året, framför allt under perioder med snötäcke, är de mer beroende av äldre skog där de livnär sig på insekter i döda och döende träd eller träd med grov bark. Bär som rönnbär kan även agera komplementföda och fåglarna är inte främmande för talgbollar vid fågelbord.

Gråspettens revir är på 50 till 100 hektar under häckningsperioden men vintertid kan de röra sig över betydligt större arealer, uppåt 2 000 till 5 000 hektar.

Arten behöver god tillgång till grova boträd, vanligtvis grövre asp, björk eller al. Generellt brukar häckningsträd ligga i anslutning till öppna marker eller i äldre gles skog. Det är inte ovanligt att de häckar i till exempel grövre aspar lämnade vid hyggeskanter så länge ungskogen inte hunnit växa upp. Häckningsperioden pågår från slutet av mars till slutet av juli. Honan lägger sju till nio ägg som ruvas i två veckor. Ungarna matas sedan under tre till fyra veckor tills de är flygga.

Det svenska beståndet beräknas till cirka 1 900 par.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. En ropande fågel noterad 5 juni 2024 från ljudboxen i skogen kring naturvärdesobjekt 9–13.

Förekomst i det omgivande landskapet

Gråspetten förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun. Den saknas dock i kalvfjällsmiljöerna. Gråspetten förekommer framför allt längs de större älvarnas dalgångar och i lövbranter kring de större sjöarna. Arten kan anses som en sällsynt häckfågel i Östersunds kommun. Beståndet i länet uppskattades till 200 par 2012, varav 150 par i landskapet Jämtland. En förnyad bedömning genomförd av BirdLife Sverige av antalet häckande par i Sverige 2022 anger ca 160 par för länet.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Gråspett bedöms kunna påverkas av exploaterings åtgärder genom en reduktion av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Större delen av de till de öppna fälten anslutande skogsbrynen i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 27 av 74

Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten med förekomst av lövrikare brynmiljöer och att gråspetten kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten lämplig häckningsbiotop i det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter. Här bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå. Detta tillsammans med kvarvarande brynmiljöer bedöms kunna upprätthålla förutsättningarna för arten i området. Bedömningen är således att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av gråspett bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för gråspett.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 28 av 74

Grönfink *Chloris chloris*

Starkt hotad (EN).

Ekologi

Grönfinken återfinns i hela Sverige där den häckar i skogsbryn, hagmarker, dungar, enbackar, buskmarker och i parker och trädgårdar. Detta gör att den ofta finns i anslutning till mänsklig bebyggelse och kulturmiljöer. Boet byggs i skydd några meter upp i enar eller täta granar och består av en skålformad konstruktion av kvistar och mossor som fodras med fjädrar. Honan lägger 4–7 ägg som ruvas i ca två veckor och efter ytterligare två veckor är ungarna flygga. Häckningen sker ofta i kolonilikt anordnade ansamlingar och pågår från början april till slutet juli.

Födan består främst av oljerika frön och bär men även en del insekter. Matningen av ungarna sker främst med insekter och spindlar. Vintertid är de vanliga besökare på fågelbord där de letar frön. Grönfinken är delvis en flyttfågel där några stannar i södra Sverige medan andra söker sig till norra Tyskland och Västeuropa.

Den svenska populationen uppskattas till ca 210 000 par och har minskat med 75 % senaste 20 åren, främst till följd av sjukdomen gulknopp (flagellat) som invandrat till Sverige senaste åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (fyra punkter) och från en av ljudboxarna. Samtliga fynd runt de öppna fälten i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Grönfinken förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 20 000 par 2012, varav 17 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid exploateringen.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Grönfink bedöms kunna påverkas av exploaterings åtgärder genom en reduktion av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Arten är dock tämligen oskygg, inte särskilt känslig för störning och häckar ofta i närhet till människan. Vidare är arten och andelen lämpliga häckbiotop vanlig i det omgivande landskapet. Större delen av de öppna fälten i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att grönfinken kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Bedömningen är att planåtgärderna kan ha en viss påverkan på arten inom detaljplaneområdet, men att det är sjukdomen gulknopp som är artens verkliga hot i dagsläget.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 29 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av grönfink bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för grönfink.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 30 av 74

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Grönsångaren häckar i gles, högstammig löv- och granskog med i regel lite undervegetation. I Norrland förekommer den främst längs kusten och bara sällsynt i inlandet, då oftast i granskogar men även medelålders tallplanteringar med högt björkinslag och skogsdungar med blandskog i villaområden. Häckningen sker på marknivå där boet byggs i skydd under rötter, i tuvor eller annan tät växtlighet.

Grönsångaren är en flyttfågel som övervintrar i Nordafrika och anländer i Sverige under slutet maj till början juni. Samma period gäller start för häckning och äggläggning. Honan lägger 5–7 ägg som ruvas i två veckor innan de kläcks. Ungarna i sin tur matas av båda föräldrarna i nästan två veckor innan de blir flygga. Födan består av insekter som mygg, flugor, och fjärilar. Generellt har grönsångaren endast en kull per säsong. Flytten söder ut påbörjas redan i juli men de flesta börjar flytta under augusti.

Den svenska populationen av grönsångare uppskattas till ca 170 000 par och har minskat med 20 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (en punkt) och från en av ljudboxarna. Båda fynden gjordes i naturvärdesobjekt 1 i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Grönsångaren förekommer mindre allmänt över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun. I förhållande till detaljplaneområdet så finns det nästan inga närliggande fynd. De flesta av de närmaste fynden ligger i Östersunds östra utkanter. Beståndet i länet uppskattades till 7000 par 2012, varav 6500 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö.
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid skogliga åtgärder.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Grönsångare bedöms inte påverkas negativt av åtgärder inom den naturligt tillgängliga häckningsbiotopen. Arten är i området bara noterad i nordvästra delen, där ingen exploatering är planerad. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 31 av 74

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av grönsångare bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för grönsångare.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 32 av 74

Hornuggla *Asio otus*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Hornuggla häckar främst i jordbrukslandskap och skog i anslutning till odlad och öppen mark. Den är vanligast i södra och mellersta Sverige men förekommer även norröver. Födosökning sker vid skymning i öppna odlingslandskap, ofta med närliggande myrmarker och skogsdungar. Jakttekniken bygger på att flyga på låg höjd och med knäppande ljud skrämman byten. Bytena är oftast små gnagare och fåglar. Dagtid gömmer den sig i skuggade lägen högt upp i träden.

Häckning sker i skog eller dungar i anslutning till öppna marker. Hornugglan återanvänder då gamla risbon i träd. Ofta är dessa övergivna av till exempel skator och kråkor. Honan lägger 4–5 ägg som ruvas i nästan en månad och ungarna matas sedan i av föräldrarna i ytterligare en månad tills de är flygfärdiga.

Under oktober till november flyttar de söderut till Mellaneuropa men under bra gnagarår kan de stanna i södra Sverige.

Den svenska populationen uppskattas till ca 6 000 par och har enligt BirdLife Sveriges bedömning minskat senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. Noterad under rovfågelinventeringen. Fyndet av en spelande fågel gjordes i skogsbrynet mellan motorbanan och skogsområdet med naturvärdesobjekt 09-13.

Förekomst i det omgivande landskapet

Hornuggla förekommer över större delen av landskapet (utom i fjällen) och i Östersunds kommun. I förhållande till detaljplaneområdet så finns det nästan inga närliggande fynd. De närmaste fynden ligger i jordbrukslandskapet runt Storsjön. Beståndet i länet uppskattades till 170 par 2012, varav 140 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö.
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Hornuggla bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Revirstorleken är inte välundersökt men anses ligga på 33–100 ha. Revirets storlek påverkas av gnagartillgången. I fältstudieområdet finns jaktmark på ca 16 ha vilket motsvarar 16–50 % av ett revir. Åkrarna utgör totalt 20 ha om man räknar med delarna utanför fältstudieområdet. Åkrarna brukas troligtvis som vall och är fina jaktmarker för hornugglan. Antagligen utgör nämnda åkrar tillsammans med närliggande åkrar, hyggen och eventuellt kraftledningsgata samt öppen myr ett revir. I landskapet runt omkring finns en stor

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 33 av 74

mängd lämpliga biotoper och den häckar fåtaligt i Jämtland. En sökning på artportalen gjordes på hornuggla under alla år i Jämtland. Den visade att endast 5 ggr har fler än 50 (61–235) observationer (flera är troligen rapporterade från samma lokal) gjorts under ett år. Under 2024 rapporterades den på totalt fyra lokaler i Jämtland. Populationen varierar mellan olika år, främst beroende på gnagartillgången. Bedömningen är att exploateringen kan ha en negativ påverkan på arten, men att det finns mycket gott om lämpliga biotoper även om hornugglan skulle häcka mer flertaligt. Det medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar på grund av exploateringen. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av hornuggla bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för hornuggla.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 34 av 74

Järnsparv *Prunella modularis*

Arten uppvisar negativ populationstrend.

Ekologi

Järnsparven förekommer över hela landet och häckar i många olika typer av miljöer, som löv- och barrskog, buskage och dungar i jordbrukslandskapet, i fjällbjörkskog samt i trädgårdar och parker. Gemensamt för samtliga miljöer är att det ska finnas ett tätt buskskikt. De tätaste förekomsterna finns i skogsmark med stort inslag av unga granar, till exempel granplanteringar och yngre granskog. Arten finns också i äldre skog (särskilt lövskog) om det finns ett välutvecklat buskskikt. Den saknas i gles tallskog och tätheterna är normalt låga i områden med större slutna skogspartier. Ofta hittar man den i bryn mot öppen mark.

Reviren är relativt små, ofta i storleksordningen någon eller några hektar. Boet placeras lågt över marken gömt i täta snår. Arten uppvisar ett promiskuöst häckningssystem och det förekommer att den genomför två häckningar per år, i april och i juni. Kullen består av 3–6 ägg som ruvas i två veckor. När ungarna kläckts utfodras de sedan av båda föräldrar i två veckor.

Järnsparv har globalt en mycket stor population och förekommer över ett stort utbredningsområde. I Sverige har arten dock minskat med 15 procent de senaste 20 åren. Arten hotas av att täta buskage tas bort i skogsmark, på hyggen och i kantzoner mot öppen mark. Den missgynnas mycket av bristen på passande brynmiljöer.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (två punkter) och från fyra av ljudboxarna. Fynden gjorda både i produktionsskog och i anslutning till några av naturvärdesobjekten (NVO2-3).

Förekomst i det omgivande landskapet

Järnsparv förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detalplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 85 000 par 2012, varav 75 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Järnsparv bedöms kunna påverkas av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell negativ påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 35 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av järnsparv bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för järnsparv.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 36 av 74

Järpe *Tetrastes bonasia*

Nära hotad (NT), fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Järpen häckar i täta skogar. Den förekommer oftast i granskog med bitvis stort inslag av lövträd som al, björk och asp, gärna i lite fuktigare miljöer. Flerskiktad struktur på skogen behövs i en lämplig livsmiljö, såsom tillgång till lågvuxna täta granar eller buskar och fältskikt med mycket bärris. Åldern på skogen verkar inte väga så tungt så länge rätt strukturer förekommer, något som generellt återfinns i ogallrad skog. Lövinslaget behöver ligga på minst 10 procent för att miljön ska vara lämplig och tillgång till surdråg, bäckar och alkärr tycks gynna arten. Dessa fuktiga miljöer med rikt fältskikt och albårder längs åar i skyddad skog nyttjas framför allt av ungfåglarna.

Födan består främst av knoppar från gran, al och björk och en del insekter. När järpar etablerat sig i ett revir är de väldigt stationära och flyttar sig bara om miljön förändras. Skogsbestånden behöver bestå av minst 25 hektar sammanhängande skog. Arten undviker att röra sig över öppna marker så myrar, åkrar och kalhyggen vilket begränsar lämpliga habitat. Detta gör järpen väldigt känslig för fragmentering.

I skogsmark med inslag av öppna marker krävs att minst 20 procent är lämpliga miljöer på landskapsnivå och de områdena som är lämpliga bör vara 20–40 hektar.

Häckningsperioden börjar i april med äggläggning i slutet av maj i ett skyddat rede på marken. Hon lägger 7–11 ägg som ruvas i cirka tre veckor innan de kläcks. Hanen håller sig borta efter parningen men återvänder när de är flygga. Föräldrar och ungar håller ihop fram till och med augusti.

Svenska populationen är uppskattad till cirka 64 000 par men har minskat med 26 procent senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. En spelande fågel noterad vid ett flertal tillfällen från ljudboxen i skogen kring naturvärdesobjekten O9-13. Tidigare även ett flertal rapporter på Artportalen från ”5-km slingan”.

Förekomst i det omgivande landskapet

Järpe förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt sparsamt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 22 000 par 2012, varav 19 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 37 av 74

Järpe bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell negativ påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av järpe bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för järpe.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 38 av 74

Lavskrika *Perisoreus infaustus*

Prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Lavskrikan häckar i norra Sveriges inland i flerskiktade barrskogar. Främst urskogsartad granskog men flera barrskogsmiljöer kan nyttjas så länge det finns riklig tillgång till hänglavar. Generellt föredrar lavskrikan skog som är äldre än 60 år med buskskikt av gran som agerar skydd mot predatorer medan täta skogspartier främst används av juveniler. Lavskrikans revir har odefinierade gränser men sträcker sig mellan 50 och 150 hektar beroende på hur sammanhängande eller fragmenterad förekomsterna av lämplig skog är. Centralt ligger ofta ett eller flera kärnområden på 20–30 hektar med skog av högre kvalitet. Maximalt bör det förekomma 15 % öppna ytor och ungskog inom reviret. Lavskrikor är väldigt stationära fåglar som stannar i sitt revir livet ut. Även ungarna stannar kvar med föräldrarna upp till tre vintrar. De bildar då små sociala familjegrupper där även immigrerande ungar kan ingå. När de väl lämnar föräldrarna för att hitta egna revir flyttar de i genomsnitt endast 2,4 km.

Adulta lavskrikor födosöker främst uppe i träden men även ibland på marken i grandominerad skog. Framåt våren söker de mer på marken i skogsgläntor och längs myr och hyggesbryn där snön smälter undan först. De flyger ogärna över öppna marker som myrar och hyggen utan följer kanterna för att ta sig runt i sina revir.

Häckning sker från mars-april i bon placerade tätt mot stammen av gran eller tall. Boet fodras av näver och lavar så tillgången till dessa är viktig för val av häckningsplats. Honan lägger 3–5 ägg som ruvas i tre veckor. Ungarna stannar sen i boet ytterligare tre veckor innan de är flygga. Lavskrikorna är väldigt tysta under denna period då predation är största orsaken till misslyckad häckning.

Födan består huvudsakligen av bär som blåbär men de är opportunister så bland annat insekter, fågelungar, ägg, smågnagare och svamp äts. Lavskrikan är en utpräglad stannfågel så från juli fram till första snötäcket hamstrar de föda i hänglavar på träden. Dessa förråd är vitala för föräldrarna och ungarna under vinter och tidig vår.

Den svenska populationen uppskattas till ca 54 000 par och har minskat med 28 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. Noterad från en av ljudboxarna. Fågeln hördes från boxen söder om motorbanan relativt nära naturvärdesobjekt 12. Även noterade i samband med naturvärdesinventeringen 2023. Fyndet gjordes då i naturvärdesobjekt 11 i nordöstra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Lavskrika förekommer mindre allmänt över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun. Fynd finns också i anslutning till detaljplaneområdet där det är skogsmark, men saknas på myrområdena österut. Beståndet i länet uppskattades till 12 000 par 2012, varav 7500 par i landskapet Jämtland.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 39 av 74

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Lavskrikan är främst knuten till äldre sammanhängande barrskogsbestand. Även om exploateringen endast tar små arealer av livsmiljön i anspråk bedöms det kunna ha en negativ effekt på populationen, eftersom arealen av lämpliga livsmiljöerna redan idag är minskande och fragmenterade till följd av framför allt ett intensivt skogsbruk. Intrång i värdefulla miljöer, även om så sker i områdets ytterkant, riskerar att försämra förutsättningarna för arten. Detta eftersom arten kräver större sammanhängande barrskogsmiljöer av hög kvalitet, något som endast fläckvist förekommer i landskapet på grund av intensivt skogsbruk. På flera platser inom området har äldre barrskogar med högre naturvärden (NVK 3 med påtagligt biotopvärde) pekats ut inom ramarna för naturvärdesinventering. Dessa bedöms i hög grad utgöra de för lavskrika lämpligaste häckmiljöerna inom området. Detta sammanfaller också med fyndbilden under inventeringen. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten lämplig häckningsbiotop. I det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalitet. Kompletterande ytor med barrskogsmiljöer finns i mer eller mindre omedelbar anslutning söder om området, i ett stråk mellan Torråstjärnen, Mickelsgårgårdsbodarna och Rismyren. Detta bedöms som tillräckliga arealer för att alltjämt hysa ett par av arten i området.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod. Detta gäller samtliga ytor med lämpliga häckningsmiljöer som medelålders till äldre, variationsrika barrskogar.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av lavskrika bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för lavskrika.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 40 av 74

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Arten uppvisar negativ populationstrend.

Ekologi

Lövsångaren förekommer över hela landet. Arten häckar i de flesta skogsmiljöer med störst täthet i lövrika brynmiljöer, sumpskogar och gläntor. Den förekommer även i rena barrskogsmiljöer.

Arten häckar i ett dolt bo på marken, byggt av mossa, strån och annat växtmaterial. Den livnär sig främst på insekter, insektslarver och spindlar.

Dess huvudsakliga häckningstid sträcker sig från maj till juni, beroende på var i landet arten påträffas. Den lägger en kull per år, bestående av 6–7 ägg.

Lövsångaren flyttar till Afrika söder om Sahara. Den södra och mellansvenska populationen flyttar till Västafrika medan den norrländska övervintrar i östra och södra Afrika.

Den svenska populationen uppskattas till cirka 13 200 000 par. Populationen utgörs av två former, nordlig lövsångare *Phylloscopus trochilus acredula* och sydlig lövsångare *Phylloscopus t. trochilus*. Den nordliga formen, som är den som förekommer i Jämtland, har minskat med 18 % de senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (8 punkter) och från två av ljudboxarna (båda i anslutning till de öppna fälten och brynmiljöerna i nordvästra delen av området).

Förekomst i det omgivande landskapet

Lövsångaren förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 1 400 000 par 2012, varav 1 000 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid skogliga åtgärder.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Lövsångaren bedöms kunna påverkas av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Större delen av de till de öppna fälten anslutande skogsbrynen i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen, utifrån fyndbilden, är denna del av området är det viktigaste för arten och att arten kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Bedömningen är således att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 41 av 74

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av lövsångare bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för lövsångare.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 42 av 74

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen. Prioriteringen är gjort med tanke på nominatrasen tjocknäbbad nötkråka *Nucifraga caryocatactes caryocatactes*.

Ekologi

Nötkråka förekommer i Sverige i två underarter. Tjocknäbbad nötkråka *Nucifraga caryocatactes caryocatactes* som häckar i södra Sverige ungefär upp till södra Dalarna. Den andra underarten är smalnäbbad nötkråka *macrorhynchos* invaderar Sverige från Ryssland med jämna mellanrum. Den har emellertid under de senaste decennierna etablerat sig längs hela Norrlandskusten och enstaka häckningar har konstaterats. Under 00-talet har den även ökat kraftigt i Jämtland med fynd under häckningstid.

I Norrland livnär sig nötkråkorna till stor del på frön från sibiriska cembratallar men även granfrön och annat kan förtäras. Därför håller de ofta till i och omkring samhällen och städer där cembratallar finns planterade. Den svenska populationen uppskattas till ca 25 000 par år 2018 och har legat stabilt de senaste 20 åren.

Förekomst i anslutning till utredningsområdet

Möjlig häckfågel. Noterad från ljudboxen i sydöstra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Nötkråkan förekommer främst kring samhällen i stora delar av Jämtland (utom kalfjället) med tyngdpunkt i den södra delen. Arten är rapporterad i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 20 par 2012, varav samtliga i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Antagligen obetydlig påverkan då området saknar cembratallar.

Prioritering av arten gäller sydliga nominatrasen *caryocatactes* som inte häckar i Jämtland.

Skyddsåtgärder

- Inga.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av underarten smalnäbbad nötkråka bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en ökande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för nötkråka.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 43 av 74

Orre *Lyrurus tetrix*

Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Orren häckar i hela landet men är mer allmän i Norrland. Den lever i halvöppna marker i tidig succession med inslag av ris och buskar. Främst förekommer den i myrkomplex, högmossar, brandfält och hyggen med stora björk uppslag i anslutning till sammanhängande skogar. Arten kan även nyttja stubbåkrar och jordbruksmark så länge omgivande skog är lämplig. Skogsbruk och andra storskaliga störningar som skapar öppna miljöer är en förutsättning för att arten ska kunna finnas på torrare skogsmark. Arten kan gynnas av trakthyggesbruk, särskilt när stora öppna ytor avverkas.

Enstaka individer rör sig inom ett hemområde på hundratals hektar men för att de ska spela krävs minst 20 hektar lämpligt habitat för ensamma tuppar och uppåt 90 hektar för orrlek. På landskapsnivå motsvarar det 10–15 % lämpligt habitat för ensamma individer och cirka 25 % för större spelplatser.

Orren spelar som uppvaktning och detta sker antingen solitärt eller i grupp i så kallade orrlek. Spelen sker ofta på öppna ytor som frusna sjöar, myrar, hyggen, eller åkrar. Etablerade spelplatser nyttjas ofta många år så länge de inte växer igen. I södra Sverige där populationsdensiteten är lägre spelar tuppar ofta ensamma uppe i trädtoppar. Orrlek sker främst från mars till maj med en speltopp i början av maj.

Arten nyttjar flera olika habitat under olika levnadsstadier, däribland kan arten nyttja sly i kraftledningsgatan som födosökmiljö.

Häckningsperioden pågår från början av mars och fortsätter fram till slutet av augusti. Boet byggs på marknivå i skydd av ris och annan vegetation på hyggen eller vid myrkanter. Honan lägger sex till tio ägg som ruvas i nästan en månad innan de kläcks. Ungarna är flygga efter två veckor. Huvudfödan för ungarna är insekter som fångas längs myr- och bäckkanter medan föräldrarna lever på bär, frön och skott från ris, buskar och träd. Vintertid är björkknoppar en viktig näringskälla och under våren främst blåbärsblommor. Generellt är orren en utpräglad stannfågel men i norra Sverige kan de flytta kortare sträckor till större björkbestånd.

Svenska populationen uppskattas till ca 116 000 par.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Spelplats i eller i omedelbar anslutning till området. Spelande fåglar noterade från samtliga ljudboxar. Tidigare även ett flertal rapporter på Artportalen.

Förekomst i det omgivande landskapet

Orre förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades 2012 till 22 000 par vilket då bedömdes motsvara cirka 13 % av den svenska populationen. Beståndet i länet uppskattades till 25 000 par 2012, varav 19 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk för störning och förstörelse/försämring av spelplatser

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 44 av 74

Spelplatsen inom eller i anslutning till detaljplaneområdet bedöms vara mindre och ligger troligtvis österut där någon av de skogbevuxna myrarna har ett glesare trädbestånd. En annan möjlighet är att de öppna ytorna kring exploateringsområdet används som spelplats. Det förekommer att till exempel åkermarker och andra öppna människoskapade områden används som spelplatser. Orrtuppen kan avge sitt spelläte från grantoppar i omgivningarna till spelplatsen. Orren bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop (spelplats). Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell negativ påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av orre bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för orre.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 45 av 74

Pärluggla *Aegolius funereus*

Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Pärluggla häckar i nästan hela Sverige, främst i större bland- eller barrskogsområden. Bäst trivs den i varierad gammal granskog med förekomst av äldre barr- och lövträd. I dessa miljöer är det högre sannolikhet att den har goda jaktmarker i närhet till många hålträd. Tillgången till föda och bohål är de främsta faktorerna vid val av häckningsplats.

Arten är i princip helt beroende av förekomsten av lämpliga boträd som hackats ut av spillkråka. Lämpliga träd förekommer i huvudsak i gamla variationsrika barrskogar utan industriellt skogsbruk, eller där hänsyn medfört att gamla träd lämnats. Arten är anpassad till ett liv i gamla boreala skogar och hotas av ett sönderstyckat landskap med fragmenterade öar av lämpliga livsmiljöer.

Pärlugglan har revir som varierar från 200 till 500 hektar beroende på tillgången av gnagare. Under 1980-talet gjordes studier på revirtätheten som uppskattades till 0,1–2,5 par per kvadratkilometer. Dessa studier gjordes under en tidsperiod då pärlugglan bedöms ha varit mer talrik än idag.

Häckningen kan under bra gnagarår påbörjas redan i februari och pågå till och med augusti. Honan lägger tre till sju ägg som hon ruvar i ca 26–27 dygn och efter att ungarna har matats i en månad är de flygga men blir självständiga först efter ytterligare en dryg månad.

Tillgången av gnagare under häckningsperioden är helt avgörande för hur lyckad häckningen blir och tillgången till hålträd är i sin tur avgörande för att de ska fortsätta häcka i samma område. Detta gör att populationsstorleken och häckningsframgången fluktuerar kraftigt från år till år.

Svenska populationen uppskattades till cirka 32 000 par 2012, men har uppvisat en långsiktig nedåtgående trend. Sannolikt har den starka minskningen pågått åtminstone sedan 1980-talet. Det går alltså mycket dåligt för arten och det mesta tyder på att arten drabbats hårt av det moderna skogsbruket eftersom lämpliga livsmiljöer främst förekommer i gamla variationsrika barrskogar med hög genomsnittlig trädålder. Den negativa populationstrenden innebär att arten sannolikt kommer med på rödlistan 2025.

Från att ha varit en vanlig uggleart under förra seklet förekommer pärluggla idag tämligen fläckvist. På nationell nivå, såväl som regionalt och lokalt har omvandlandet av gamla barrskogar till monokulturer med låg avverkningsålder medfört att lämpliga livsmiljöer för pärluggla i hög grad gott förlorade. Artens negativa trend på lång och kort sikt, samt dess upptagande i fågeldirektivets bilaga 1 talar tydligt för att nivån inte kan anses vara på en tillfredställande nivå, vare sig lokalt, regionalt eller nationellt.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad från ljudboxarna för rovfågelinventeringen. Fynden gjordes i anslutning till naturvärdesobjekt 14 i östra kanten av området och i det större sammanhängande skogsområdet i nordöstra delen av området. Tidigare även rapporterad på Artportalen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 46 av 74

Förekomst i det omgivande landskapet

Pärluggla förekommer över större delen av landskapet (utom på kalvfället) och i Östersunds kommun samt sparsamt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 5000 par 2012, varav 3800 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Pärluggla har mycket stora revir och det är i första hand tillgång på smågnagare och bohål som avgör häckningsframgången. Pärluggla bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms kunna påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.
- Spara träd med gamla bohål av spillkråka eller större hackspettshål.
- Säkerställa botillgången i kvarvarande äldre skogsområden genom att förse området med minst fyra holkar anpassade för pärluggla. Dessa ska sättas upp inom de för skogsfåglar utpekade värdeområden som inte omfattas av exploateringen (se figur 4).

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av pärluggla bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Uppsättning av pärluggleholkar i anvisade ytor utgör förutsättning för att förbuden i 4 § ASF ej utlöses.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för Pärluggla.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 47 av 74

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Rödvingetrasten förekommer i skogsmiljöer över hela Sverige, men är en sällsynt häckfågel i sydvästra delarna av landet. I norra Sverige häckar arten främst i fjällbjörk- och barrskogar, i södra och mellersta Sverige kan arten påträffas i barr- och blandskogar.

Arten födosöker likt björk- och koltrast i öppna gräs- och ängsmarker eller på bärande träd och buskar. Födan utgörs av maskar, mollusker, insekter, spindlar samt frukt och bär.

Rödvingetrastens häckningsperiod sträcker sig från april till slutet av juni eller juli, beroende på var i landet. Till skillnad från björk- och koltrast lever rödvingetrasten ett förhållandevis undanskymt liv under häckningen och håller sig då övervägande till sammanhängande skogspartier. Arten är skygg, men uppvisar vid behov ett aggressivt avledande beteende nära boet eller ungar. Boet anläggs ofta i grenklykor, rotvältor eller skyddat direkt på marken och består i huvudsak av gräs, ibland också av mindre delar lera, mossor och tunna kvistar. Arten lägger 1–2 kullar per år, vardera bestående av 4–7 ägg.

Under september och oktober flyttar rödvingetrasten nattetid mot syd- och sydväst och kan påträffas i stora antal vid lämpliga rast- och födosökslokaler, inte sällan på stora gräsytor eller i områden med riklig förekomst av rönn eller fruktträd. Arten återkommer till häckningslokalerna under april-maj.

Den svenska populationen är uppskattad till 797 000 par och minskningstakten för rödvingetrast har uppgått till 39 procent under de senaste 20 åren. Vad som föranleder och bidrar till minskningen hos rödvingetrast är i dagsläget okänt. Därför kan man inte utesluta att exploatering av häckningsområden kan vara en bidragande orsak till minskningen.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (en punkt) och från de fyra ljudboxarna i anslutning till de öppna fälten i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Rödvingetrasten förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 180 000 par 2012, varav 140 000 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid skogliga åtgärder.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Rödvingetrast bedöms kunna påverkas av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Större delen av de öppna fälten och anslutande skogsbryn i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att rödvingetrasten kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Bedömningen är således att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området,

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 48 av 74

men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av rödvingetrast bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för rödvingetrast.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 49 av 74

Skata *Pica pica*

Arten uppvisar negativ populationstrend.

Ekologi

Skatan är en allmän och spridd art i såväl tätorter som på landsbygden över hela landet upp till trädgränsen. Den är opportunistisk och lär sig snabbt att utnyttja olika födoresurser vilket gör att den ofta häckar i nära anslutning till bebyggelse. Den äter både animalisk och vegetabilisk föda. I regel är det tätare mellan reviren i urbana miljöer, men häckningsframgången förefaller där vara sämre än i mer lantliga miljöer. Paren övervakar sitt revir hela året och storlek på revir varierar kraftigt. De nyttjar främst öppna marker med dungar, bryn, parker och trädgårdar.

Boet som kan börja byggas redan under vintern består av grenar, rötter och lera som bildar en stor bal med ingång från sidan. Boet nyttjas och byggs på av samma par flera år i rad.

Honan lägger 6–7 ägg under april till maj och ruvar dem i 17–18 dygn. Ungarna matas sedan av föräldrarna upp till en månad. Skatan är en stannfågel men viss lokal flyttning kan förekomma vintertid.

Den svenska populationen uppskattas till 184 000 par, men uppskattas ha minskat med 13 procent de senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad under fältinventeringen i anslutning till motorbanan.

Förekomst i det omgivande landskapet

Skatan förekommer över större delen av landskapet (förutom i delar av fjälltrakterna) och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 5500 par 2012, varav 4000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid skogliga åtgärder.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Arten är opportunistisk med stor anpassningsförmåga till ett liv i olika miljöer och häckar ofta i närhet till människan. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för skata lämpliga habitaterna. Större delen av de öppna fälten i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploatering. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att skatan kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Arten bedöms också kunna gynnas av anläggande av grönytor kring planerad bebyggelse.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 50 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av skata bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för skata.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 51 av 74

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Fågeldirektivets bilaga 1, prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Sparvugglan häckar i hela Sverige förutom fjällen och fjällnära skog. Den trivs i både barr- och blandskog men främst i större skogsområden. Helst äldre varierade bondeskogar med inslag av asp, björk och andra lövträd. God tillgång på hålträd från större hackspett eller tretåig hackspett krävs för att de ska häcka. I norra Sverige häckar de främst i hål av tretåig hackspett inne i tät, gammal granskog med aspinslag. Öppnare skogsmiljöer undviks men den har gärna tillgång till inägor i barrdominerad skog. Reviren är uppåt 200 hektar och behöver bestå av sammanhängande skog så den saknas i landskap som enbart består av med mindre skogar och dungar.

Häckningen inom perioden början av mars till början av augusti men är något senare norröver. Under april lägger honan 3–8 ägg i ett gammalt hackspettshål. Hon ruvar i en månad och sedan matar föräldrarna ungarna ytterligare en månad innan de är flygfärdiga. Efter ca 60 dygn är de helt självständiga. Lyckad häckning hänger främst ihop med om det är ett bra eller dåligt gnagarår. Födan består av just smågnagare som sorkar och möss men även fåglar. Ofta är bytena väldigt stora i förhållande till sparvugglan, ibland lika stora. Sparvugglan är en stannfågel men kan vid födobrist röra sig söder ut. Under hösten hamstrar de byten i håligheter som de kompletterar sin vinterföda med.

Den svenska populationen beräknas till ca 19 000 par och har minskat med ca 20 % senaste 20 åren. Dock är bedömningen osäker då den baseras på få observationer.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. En spelande fågel hörd från två av ljudboxarna, i skogsområdet i östra delen av området (från naturvärdesobjekt 9 ner till naturvärdesobjekt 17).

Förekomst i det omgivande landskapet

Sparvuggla förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt sparsamt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 2200 par 2012, varav 1700 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Sparvuggla har stora revir och lever i första hand av sork under häckningstid, därför är sorktillgång och bohål avgörande för häckningsframgången. Den bedöms kunna påverkas negativt av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. I exploateringsområdet och angränsande område västerut finns totalt 120 ha hektar skog, varav 20 hektar är äldre. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten lämplig

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 52 av 74

häckningsbiotop av högre kvalitet. I det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalitet. Detta bedöms vara tillräckliga arealer för dels födosök, dels tillgång till lämplig boträd. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en marginell påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av sparvuggla bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för sparvuggla.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 53 av 74

Spillkråka *Dryocopus martius*

Nära hotad (NT), fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Spillkråkan häckar i äldre barr- och blandskog men även ibland ren lövskog. Den behöver stora revir beroende på skogens kvalitet, från 400 till 1000 hektar, men under bra förhållanden kan 100 hektar räcka. Glesaste populationerna finns i Norrlands barrskogar. Spillkråka tål inslag av intensivt skogsbruk och kalhyggen inom ett revir men är fortfarande beroende av gammal skog med grova träd för häckning. De lever på vedlevande insekter, myror, spindlar och liknande så födosökning sker ofta på marknivå långt ner på träd och stubbar. Ofta rötad gran med hästmyror på hyggen.

Spillkråkan är beroende av tillgång till grova levande eller döda träd att mejsla ut bohål ur. Brösthöjdsdiametern behöver vara minst 30 för asp och 40 cm för tall. Bohålan i sig är 35 till 45 cm djup 4 till 20 m upp. Vanligaste är att de häckar i asp men tall nyttjas också flitigt. För tall är medelåldern för bohålsträd i södra Norrland 239 år. Hålen återanvänds ofta av spillkråka men nyttjas även av många andra arter, till exempel storskrake, salskrake, knipa, skogsduva, ugglor, kaja, stare, mård, ekorre och fladdermöss. Vid stambrott knäcks ofta trädet i höjd med hålan vilket lämnar lämpliga stubbar för slaguggla. Detta gör spillkråkan till en *viktig nyckelart* i dessa miljöer. Häckning sker från början mars med äggläggning från första hälften av april/maj och kan pågå fram till slutet juli. Honan lägger 3–6 ägg som ruvas i 12–14 dygn och ungarna är flygga efter ca 28 dagar.

Det svenska beståndet uppskattas till ca 24 000 par och har minskat med 18 % under de senaste 20 åren, framför allt på grund av krympande eller försämrade habitat.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. En ropande fågel noterad från en av ljudboxarna, i skogsområdet i sydöstra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Spillkråka förekommer över större delen av landskapet (utom på kalfjället) och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 1500 par 2012, varav 1100 par i landskapet Jämtland.

Exploateringens inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Spillkråka kräver ofta stora revir eftersom andelen äldre skog är som regel låg i landskapet. Skogen behöver ha en viss andel äldre och grova träd. I exploateringsområdet och angränsande område västerut finns totalt 120 ha hektar skog, varav 20 hektar är äldre. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten lämplig häckningsbiotop av högre kvalitet. I det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalitet. Skogen inom

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 54 av 74

exploateringsområdet skulle kunna utgöra under 10% av ett revir. Med tanke på förekomsten av sammanhängande skogsområden österut är risken minimal för att spillkråka ska kunna påverkas negativt genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Bedömningen är att åtgärderna kan ha en viss påverkan på arten inom området, men att artens anpassningsförmåga medför att antalet häckande individer i området liksom den lokala populationen inte minskar. KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bedöms inte påverkas negativt.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av spillkråka bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för spillkråka.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 55 av 74

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Svartvit flugsnappare häckar i hela landet i gles löv- och blandskog men även närmare bebyggelse i trädgårdar och parker. Miljövalet är ganska opportunistiskt men det krävs alltid tillgång till bohål eller holkar. Flugsnapparna anländer under april-maj med hanarna först som börjar söka hålträd för att etablera revir.

Häckningen pågår från maj och äggläggning sker i maj-juni i bohål isolerade med strån, hår och rötter. Honan lägger 5–7 ägg som hon ruvar i ca två veckor. Svartvit flugsnappare är polygam så hanen matar henne medan han samtidigt försöker etablera ett till bo. Efter att den andra honan lagt sina ägg har hanen fullt upp att mata ungarna från första boet så den andra honan tar hand om sina ungar själv. Ungarna blir flygga efter två veckor och lämnar då ofta reviret. Födan består av spindlar och insekter som skalbaggar, myror och flugor.

Flugsnapparna flyttar söder ut under augusti-september till tropiska Afrika. När de återvänder söker sig hanarna oftast till samma revir medan honorna flyttar runt mer.

Den svenska populationen är beräknad till 1 122 000 par.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (en punkt) och från två av ljudboxarna. Samtliga fynd i brynmiljöerna runt de öppnafälten i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Svartvit flugsnappare förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 75 000 par 2012, varav 55 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid skogliga åtgärder.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Arten häckar ofta i närhet till människan i trädgårdar och parkliknande miljöer. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för arten lämpliga habitaterna. Större delen av brynen intill de öppnafälten i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att svartvit flugsnappare kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Det planerade kasernområdet med omväxlade öppna ytor och planterade träd skulle eventuellt gynna arten lokalt.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 56 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av svartvit flugsnappare bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för svartvit flugsnappare.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 57 av 74

Sädesärla *Motacilla alba*

Arten uppvisar negativ populationstrend.

Ekologi

Sädesärulan förekommer allmänt i hela landet. Miljöerna de häckar i är väldigt varierade men de väljer främst öppna områden som odlingsmarker, kuststränder, sjöängar, skogsbryn, gårdsmiljöer och städer. Gemensamt för miljöerna är att det finns tillgång till vatten av olika slag. Även boplatsen är väldigt variabel. De nyttjar bland annat hål i stenmurar, hålträd, tågagnar, bryggor, sandbankar och tegeltak, så länge de har skydd ovanifrån. Närheten till människan är sällan ett problem.

Sädesärulan anländer till Jämtland i början av maj och häckningen påbörjas nästan direkt. Boet byggs av strån, kvistar och mossa och fodras med fjädrar och hår. Honan lägger där 5–6 ägg som ruvas i två veckor. Ungarna matas sedan i ytterligare två veckor innan de är flygga. Födan består främst av insekter som fångas både i luften och på marken. Under september-oktober flyttar arten söderut och rör sig då i mindre flockar.

Den svenska populationen beräknas till ca 290 000 par och har minskat med 26 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. Tidigare rapporterad på Artportalen, då häckande fåglar kring de öppna fälten i nordvästra delen av området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Sädesärulan förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 2 000 par 2012, varav 18 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid i samband med exploateringen.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Arten häckar ofta i närhet till människan i trädgårdar, såväl i odlingslandskapet som i tätorter och parkliknande miljöer. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för arten lämpliga habitaterna. Större delen av de öppna fälten i nordvästra delen av området planeras inte att omfattas av exploateringen. Bedömningen är denna del av området är det viktigaste för arten och att sädesärulan kommer att kunna nyttja området eller dess nära anslutning för häckning och födosök efter exploaterings genomförande. Det planerade kasernområdet med omväxlade öppna delvis på olika sätt skötta eller hävdade skulle snarare gynna arten lokalt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 58 av 74

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av sädesärla bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för sädesärla.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 59 av 74

Talltita *Poecile montanus*

Nära hotad (NT), fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Talltitan häckar i större delen av landet. Den föredrar större sammanhängande barr- och blandskogar, stora nog för revir på 10–20 hektar. Skogen behöver vara flerskiktad med riklig undervegetation och buskskikt av gran, björk och andra lövträd som ger ökat skydd och födotillgång vintertid. Ibland förekommer de i ren lövskog som i fjällbjörkskog och blöta buskmarker. Även om det är skogar den är bunden till så påträffas den ofta i solexponerade bryn längs skogskärr och myrmarker.

De föredrar att hacka ut sina egna bohål så tillgång till murkna torrakor är viktigt för etablering av revir och häckning. Vid brist på lämpliga träd kan de däremot nyttja gamla bon av bland annat mindre hackspett. I slutet maj till början juni lägger honan 7–9 ägg som ruvas i två veckor. Ungarna matas sen i över två veckor dygn innan de blir flygga. Födan består främst av insekter sommartid men även en del frön under andra säsonger. Då de främst är stannfåglar hamstrar de frön under lavar på träd som används som vinterförråd.

Den svenska populationen beräknas till ca 542 000 par men har minskat med 34 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad från fyra av ljudboxarna. Fynden gjordes i anslutning till naturvärdesobjekt 1 i nordvästra delen av området, i skogsområdet kring naturvärdesobjekt 9-naturvärdesobjekt 13 och nära naturvärdesobjekt 14 i östra kanten av inventeringsområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet.

Talltitan förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Arten är relativt sparsamt rapporterad i Östersunds kommun. Beståndet i länet uppskattades till 140 000 par 2012, varav 100 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Talltita är främst knuten till äldre sammanhängande barrskogsbestånd med förekomst av död ved. Även om exploateringen endast tar små arealer av talltitans livsmiljö i anspråk bedöms det kunna ha en negativ effekt på populationen av talltita, eftersom arealen av lämpliga livsmiljöerna redan idag är minskande och fragmenterade till följd av framför allt ett intensivt skogsbruk. Intrång i värdefulla miljöer, även om så sker i områdets ytterkant, riskerar att försämra förutsättningarna för talltita. Detta eftersom arten kräver större sammanhängande barrskogsmiljöer av hög kvalitet, något som endast fläckvist förekommer i landskapet på grund

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 60 av 74

av intensivt skogsbruk. På flera platser inom området har äldre barrskogar med högre naturvärden (NVK 3 med påtagligt biotopvärde) pekats ut inom ramarna för naturvärdesinventering. Dessa bedöms i hög grad utgöra de för taltita lämpligaste häckmiljöerna inom området. Detta sammanfaller också med fyndbilden under inventeringen. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten lämplig häckningsbiotop. I det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalité. Detta är tillräckliga arealer för att alltså hysa flera par av arten i området.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av taltita bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för taltita.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 61 av 74

Tjäder *Tetrao urogallus*

Fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Tjäder förekommer i hela landet men främst i norra delarna. Den lever i stora barrskogar med god tillgång på lämpliga miljöer för att den ska kunna stanna året runt. Häckningsmiljöns sammansättning är komplex då skogarna bör vara barrdominerade, glesa eller med luckor, inslag av asp, ha ett rikligt fältskikt av blåbärsris och mosaiker av sumpskog och myrmarker. Skogar med alla dessa kriterier i tillräcklig mängd är normalt över 300 hektar. Oftast förekommer tjäder i tallskog som är minst 30 år gammal, helst äldre än 60–70 år, medan den aktivt håller sig borta från hyggen och liknande öppna miljöer.

Skogsområdena används olika av hanar och honor. Hanarna har lekplatser där tuppar visar upp sig och försvarar var sitt område på 1–3 hektar. Lekplatserna är oftast belägna i hållmarkstallskog, laggskog eller tallmossar. Bra lekplatser har gemensamt att de har hög nivå av krontäckning samtidigt som det är relativt lång sikt inne bland träden. Ofta finns det inslag av kjolgranar i dessa miljöer. Större lekar förekommer främst i äldre skog där dessa miljöer har lättare att uppstå. De kan då samla tuppar i en 2 kilometers radie från spelplatsen. Bra lekplatser nyttjas under många år men inverkan från skogsbruk och på sina håll igenväxning hotar dessa. Honorna å andra sidan nyttjar mer sumpskogar och myrkanter då de ger gott om skydd samtidigt som de är bra födolokaler för kycklingarna. I mellersta Sverige börjar häckningen kring månadsskiftet mars-april och något senare norröver. I slutet av april till början maj lägger honan 6–10 ägg i en grop på marken i skydd av trädgrenar eller ris. Hon ruvar dem i nästan en månad innan de kläcks och sedan tar hon själv hand om ungarna som efter två till tre veckor blir flygga. Födan till kycklingarna består främst av insekter men vuxna tjädrar lever mest av kråkbär, blåbär och aspblad. Vintertid samlas de i flockar där de betar tallskott i trädkronorna.

Den svenska populationen uppskattas till ca 350 000 par och har ökat med 24 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. En höna noterad från ljudboxen i norra delen av området. Tidigare även ett flertal rapporter på Artportalen. Inga spelplatser finns i området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Tjädern förekommer sparsamt över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 70 000 par 2012, varav 47 000 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö
- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 62 av 74

Tjäder bedöms kunna missgynnas av åtgärder genom en reducering av mängden naturlig tillgänglig häckbiotop. Inget registrerat eller misstänkt tjäderspel förekommer i området utan detta bedöms utnyttjas främst av hönorna och kycklingarna som födosöksområde. Det bedöms finnas lämpliga spelmiljöer i anslutande områden österut, varför KEF ändå bedöms kunna upprätthållas. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha för arten biotop. I det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalitet. Detta är tillräckliga arealer för att alltså hysa förekomst av arten i området.

Analysen av förekomst av för arten lämpliga spel- och häckningsmiljöer bygger på flygbildstolkning av förekomst av sammanhängande mosaikartade områden av äldre kontinuitetsskog, hållmarker och myrmarker. I analysen av exploaterings inverkan på arten har hänsyn tagit till artens ekologiska krav på storlek och kvalitet på i området förekommande biotoper. Detta sammantaget ligger till grund för bedömning av exploaterings inverkan på arten.

Skyddsåtgärder

- Allt arbete som riskerar att förstöra bon eller störa pågående häckning ska förläggas utanför artens häckningsperiod. Detta gäller samtliga ytor med lämpliga häckningsmiljöer som äldre, variationsrika barrskogar.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av tjäder bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för tjäder.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 63 av 74

Trana *Grus grus*

Fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Tranan häckar i större delen av landet på gungflyn vid sjökanter, myrmarker och små kärr ned till 0,1 hektar, ofta omgivna av skog men direkta omgivningen verkar spela mindre roll för val av plats. Tranorna anländer till Sverige under april-maj och fördelar sig på sina häckningsplatser under maj.

Befintliga par verkar hålla ihop livet ut och anländer samtidig till häckningsplatsen. Boet byggs av mossor, starr och kvistar och placeras så det är omgivet av vatten eller blöt mark. Under maj lägger honan två ägg som ruvas i nästan en månad innan de kläcks. Under denna period är de väldigt känsliga för störningar. Direkt efter kläckning lämnar hela familjen häckningsplatsen och söker föda på närliggande myrar, skogsmarker eller jordbruksmarker. Födan är väldigt varierad och består bland annat av växtrötter, frön, insekter, groddjur, fågelungar och gnagare.

Under augusti-oktober flyger tranorna söder ut igen till sina övervintringsplatser i södra Spanien och Östeuropa. Den svenska populationen uppskattas till ca 44 000 par och har ökat med 66 % senaste 20 åren.

Förekomst i utredningsområdet

Häckfågel. Noterad både i fältinventeringen (en punkt) och från fem av ljudboxarna. Arten hörs långt men fynden avser sannolikt i eller i direkt anslutning till området häckande fåglar.

Förekomst i det omgivande landskapet

Tranan förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet. Beståndet i länet uppskattades till 2400 par 2012, varav 1800 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Exploateringen bedöms inte påverka artens livsmiljöer eller naturlig tillgänglig häckbiotop. Arten häckar främst i våtmarker och på myrmarker. Fynden i samband med inventeringen avser sannolikt fåglar hörda från angränsande häckningsplats eller på de öppna fälten födosökande individer. Exploateringsområdet är inte lämplig som direkt häckningsmiljö men kan ha betydelse för födosök under häckningsperioden. De potentiellt lämpliga häckningsmiljöerna för arten finns på myrmarkerna öster om området. Här finns rikligt med för arten lämpliga biotoper österut till Gällsjön och Källmyrens naturreservat. Detaljplaneområdet bedöms därför medföra ytterst liten inverkan på de för arten lämpliga habitaterna.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder i anslutning till myrmarkerna i östra delen av områden till utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 64 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av trana bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för trana.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 65 av 74

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Nära hotad (NT), fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art i skogsvårdslagstiftningen.

Ekologi

Tretåig hackspett häckar i taigalika barr- och blandskogsmiljöer med rikliga förekomster av nyligen döda och döende träd. Arealkrav varierar med skogstyp men går från 100 hektar äldre skog till över 200 hektar med lägre bonitet. Efter skogsbränder med många nydöda träd kan mindre än 100 hektar räcka. Utöver detta kräver de även kärnområden på några hektar med högre andel död och döende ved, runt 20 till 30 m³sk/hektar. Dessa förutsättningar kan förekomma i äldre produktiv naturgranskog, sumpskog, skyddszoner kring myr och vatten, bränd skog och lövbrännor. Stormfälld skog, granbarkborreangrepp, skogsbrand eller bäverdämda områden tycks vara särskilt lämpliga miljöer med stora mängder nyligen döda och döende träd. Vintertid behövs betydligt större arealer, förmodligen flera hundra hektar men exakt areal är okänt.

Tretåig hackspett lever på framför allt på barkborrar vintertid och larver och puppor av långhorningar under häckningstid. Födosökning kan ske på både gran, björk och tall. På våren är även trädsav ett komplement till födointag, något som lämnar spår i form av ringade träd med täta hackmärken. Bon hackas vanligen ut ur gran, björk, tall eller asp ca 1 till 10 m upp. Häckning pågår inom perioden april till början augusti. Honan lägger 3–5 ägg i mitten av maj till slutet juli där både hane och hona ruvar. Äggen kläcks efter ca tio dygn och ungarna blir flygga efter drygt tre veckor. Ungarna matas främst med långhornslarver infångade inom ett par hundra meters radie av boet. Ungarna är beroende av föräldrarna i 1–2 månader.

Den svenska populationen beräknas till ca 7 900 par och har minskat med 31 % under de senaste 20 åren.

Förekomst utredningsområdet

Möjlig häckfågel. En spelande fågel noterad vid två tillfällen från ljudboxen söder om motorbanan. Utifrån nedanstående resonemang är bedömningen att det är en i området tillfälligt uppehållande individ.

Under februari 2025 genomfördes utredningsområde och skogsmarken österut mot Rismyren (se figur 7) med syfte att kartlägga förekomsten av lämpliga födosöksområden, spår av tretåig hackspett och förekommande individer. Bedömningen är att endast område 2 och område 7 i figur 7 består av lämpliga miljöer för arten. Spår av äldre ringhack hittades i bägge dessa områden. Bedömningen från denna kompletterande undersökning är att området inte nyttjas av ett häckande par men ingår som en del av ett pars utökade vinterrevir.

Förekomst i det omgivande landskapet

Tretåig hackspett förekommer över större delen av landskapet och i Östersunds kommun. Närmsta kända permanenta revir finns i och kring Källmyrens naturreservat 2 km öster om området. Beståndet i länet uppskattades till 1800 par 2012, varav 1400 par i landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Negativ påverkan genom reduktion av mängden tillgänglig häckbiotop och livsmiljö

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 66 av 74

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas vid avverkning av träd.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Tretåig hackspett är främst knuten till äldre sammanhängande barrskogsbestånd med förekomst av död ved. Arten bedöms kunna påverkas av exploateringen genom en reducering och fragmentering av mängden naturligt tillgänglig häckbiotop. Arealen av potentiella häckningsmiljöer är minskande i regionens intensivt brukade skogsmarker. Även om exploateringen endast tar små arealer av artens livsmiljö i anspråk bedöms det kunna ha en negativ effekt på populationen, eftersom arealen av lämpliga livsmiljöerna redan idag är minskande och fragmenterade till följd av framför allt ett intensivt skogsbruk. Intrång i värdefulla miljöer, även om så sker i områdets ytterkant, riskerar att försämra förutsättningarna för arten. Detta eftersom arten kräver större sammanhängande barrskogsmiljöer av hög kvalitet, något som endast fläckvist förekommer i landskapet på grund av intensivt skogsbruk. På flera platser inom området har äldre barrskogar med högre naturvärden (NVK 3 med påtagligt biotopvärde) pekats ut inom ramarna för naturvärdesinventering. Dessa bedöms i hög grad utgöra de för arten lämpligaste häckmiljöerna inom området. Exploateringen planerar att ta i anspråk minst 6 ha värdeområden för barrskogsfåglar. Detta är inom område 3–4 (se fig. 7). Dessa områden har i den kompletterande biotopkarteringen under februari 2025 inte bedömts som för arten lämpliga födosökmiljöer och inga spår av arten har påträffats.

Inom det sammanhängande skogsområdet mellan Torråsen och Rismyrens utkanter bedöms 88 ha barrskogsmiljöer kvarstå, varav åtminstone 14 ha av högre kvalitet. Detta är inte tillräckliga arealer för att hysa ett par av arten i området men att området alltså kan ingå i ett pars vinterrevir.

Analysen av förekomst av för arten lämpliga livsmiljöer bygger på av SLU och Birdlife Sverige framtagen GIS-modell, på flygbildstolkning av förekomst av sammanhängande områden av äldre kontinuitetsskog, på resultaten från genomförd naturvärdesinventering och kompletterande biotopkartering. Detta sammantaget ligger till grund för bedömning av exploaterings inverkan på arten.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

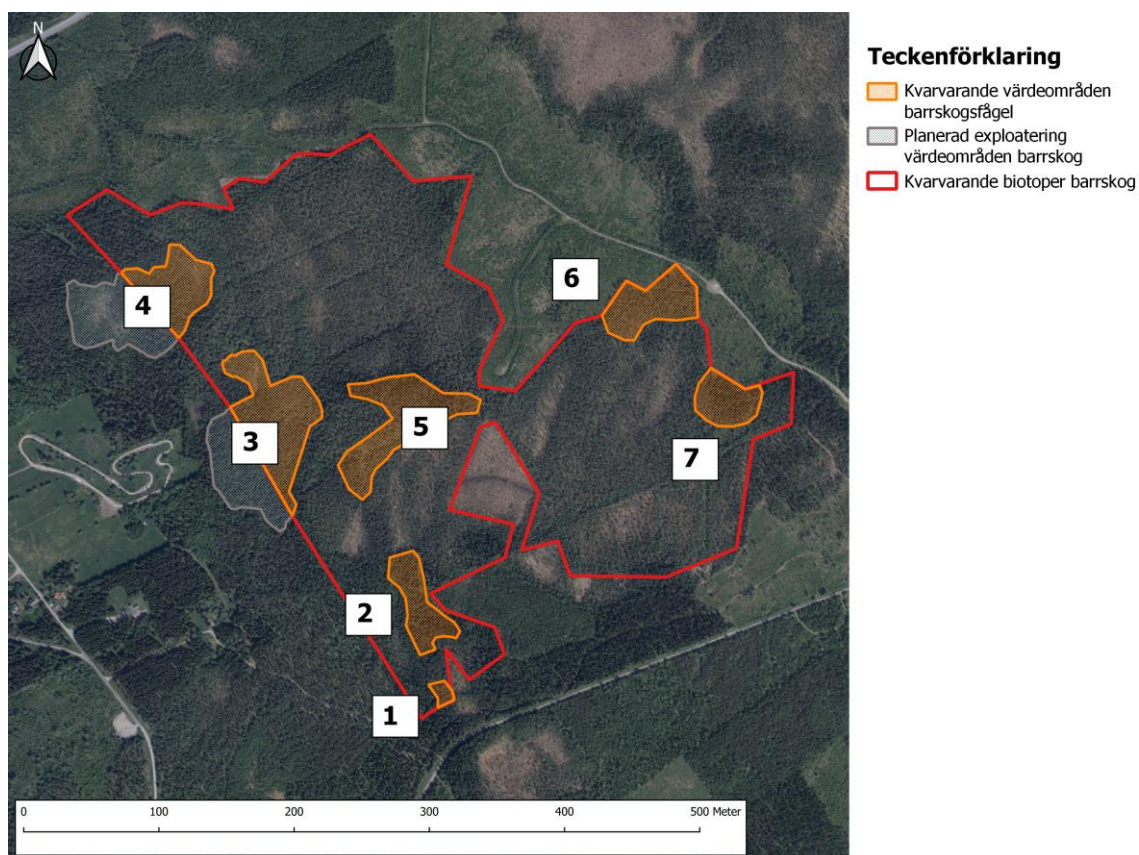
Mark- och miljööverdomstolen har i ett tidigare ärende (M 3677–23) bedömt att skyddsåtgärder varit nödvändiga för att en boplats för tretåig hackspett inte skulle förlora sin funktionalitet. Domstolen gjorde i det fallet ingen bedömning av boplatsens betydelse för populationsnivån.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av tretåig hackspett bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 67 av 74

- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för tretåig hackspett.

Figur 7. Biotopkartering för tretåig hackspett genomförd februari 2025.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 68 av 74

Videsparv *Emberiza rustica*

Nära hotad (NT).

Ekologi

Videsparven häckar i sumpskogar med tuvig mark av starr och fräken, vid översilad mark i sluttningar, i kanten mellan myr och fast mark och även längs med bäckar och sjöstränder. Biotoperna har gemensamt att det finns permanent vatten samt inslag av lövträd. I norr är det ofta gran- och björksumpskog som är vanligaste häckningsmiljön. Reviren är relativt små, från under hektaren till ett fåtal hektar. Arten har en nordlig utbredning i landet.

Videsparven är en flyttfågel som anländer från april till och med maj. Under maj bygger paret bo av fräken och strån på marken vid en tuva eller trädstam där honan sen lägger 4–6 ägg. Äggen ruvas i två veckor och ungarna lämnar boet efter ytterligare två veckor. Under häckningsperioden består födan främst av insekter men de övergår sedan till frön som huvudföda.

Videsparven flyttar till vinterplatser i Centralasien under augusti-september. Den svenska populationen uppskattas till ca 34 000 par.

Förekomst i utredningsområdet

Möjlig häckfågel. En fågel noterad från ljudboxen i anslutning till naturvärdesobjekt 1.

Förekomst i det omgivande landskapet

Sällsynt häckfågel i Östersunds kommun. Regelbundna rapporter närmast i området kring Gällsjömyren 3 km öster om området och framför allt längs myrmarkerna vid Flärkån-Gällerån ytterligare 5 km österut. Beståndet i länet uppskattades till 2200 par 2012, varav 2000 par i landskapet Jämtland. En förnyad bedömning genomförd av BirdLife Sverige av antalet häckande par i Sverige 2023 anger 400 par för landskapet Jämtland.

Exploaterings inverkan på arten

- Risk att aktiva bon eller ägg förstörs och att ungar dödas i samband med exploateringen.
- Risk för kortvarig störning samt utebliven häckning till följd av ökad mänsklig aktivitet och trafik under exploateringsarbete inom och intill häckmiljöer.

Arten häckar främst i anslutning till myrmarker. Fyndet i samband med inventeringen avser sannolikt en flyttande eller från angränsande häckningsplats tillfälligt förekommande individ. Det omedelbara området kring fyndet är inte lämplig häckningsmiljö. De potentiellt lämpliga häckningsmiljöerna för arten mellan myrmarkerna och det större diket i östra delen av området. Dessa delar omfattas inte av exploateringen. Detaljplaneområdet bedöms därför medföra ytterst liten inverkan på de för arten lämpliga habitaterna.

Skyddsåtgärder

- Förlägg skogliga åtgärder utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 69 av 74

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av videsparv bedöms lokalt och regionalt, samt nationellt inte uppnå en tillfredsställande populationsnivå.
- Påverkan av exploateringen bedöms inte påverka återupprättandet av den lokala populationen till en tillfredsställande nivå. Därmed kommer inte heller återupprättandet av populationsnivåerna på regional respektive nationell nivå påverkas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1 och punkt 2, 4 § ASF kunna undvikas.
- KEF bedöms kunna upprätthållas varför förbuden i punkt 4, 4 § ASF inte bedöms utlösas för videsparv.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 70 av 74

6.1 Aktuellt lagrum

Utifrån områdets karaktär, den planerade exploateringen och de bedömda arternas ekologi har förbuden i punkt 1, punkt 2 och punkt 4 av 4 § ASF bedömts vara relevanta i ärendet.

Samtliga arter upptagna i denna artskyddsutredning uppvisar en kort- eller långsiktig negativ populationstrend, omfattas av art- och habitatdirektivet, är nationellt rödlistade och/eller prioriteras inom skogsvårdslagstiftningen. Enligt artskyddsförordningens förordningsmotiv kan detta tala för att populationsnivåerna inte är på en tillfredsställande nivå.

I praktiken innebär den avsiktlighet som nämns i punkterna 1, 2 och 4, 4 § ASF att verksamhetsutövaren är medveten om att en exploaterings påverkan kan innebära att tillfredsställande populationsnivåer inte bibehålls eller återupprättande av sådan nivå försvåras, men ändå genomför åtgärden.

6.2 Påverkan uppstår ej till den grad att 4 § utlöses

För en fågelart bedöms exploateringarna kunna genomföras utan risk för att förbuden i 4 § ASF utlöses, även utan skyddsåtgärder. Denna art är:

- Nötkråka (smalnäbbad)

Arten bedöms på kort sikt kunna påverkas svagt negativt till följd av störning under exploateringen, men inte till den grad att deras lokala, regionala eller nationella populationsnivåer försämras, eller att återupprättandet av tillfredsställande populationsnivåer försvåras.

6.3 Påverkan uppstår men förbuden i 4 § hanteras med skyddsåtgärder

För 24 fågelarter bedöms påverkan av exploateringarna uppstå i den grad att skyddsåtgärder är aktuella för att undvika att förbuden i 4 § ASF. Dessa arter är:

• Björktrast	• Järpe	• Spillkråka
• Buskskvätta	• Lavskrika	• Svartvit flugsnappare
• Gråkråka	• Lövsångare	• Sadesärla
• Gråspett	• Orre	• Talltita
• Grönfink	• Päruggla	• Tjäder
• Grönsångare	• Rödvingetrast	• Trana
• Hornuggla	• Skata	• Tretåig hackspett
• Järnsparv	• Sparvuggla	• Videsparv

Arterna bedöms kunna påverkas genom att bon förstörs, att ägg och ungar skadas och/eller direkt eller indirekt störning av arterna eller i livsmiljön.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 71 av 74

Exploaterings påverkan på arterna bedöms kunna lindras genom de generella skyddsåtgärder som presenteras i 6.3.1 Generella skyddsåtgärder.

6.3.1 Generella skyddsåtgärder

Eftersom fågelinventeringar i de flesta fall bara ger en ögonblicksbild av landskapets fågelfauna bedöms skyddsåtgärder i hög utsträckning ge bäst effekt om dessa utformas generellt för områden och/eller under perioder där påverkan av fåglar kan tänkas bli som störst. Med generella skyddsåtgärder avses här att:

- Undvik arbete som medför skador på fåglars bon, ägg eller ungar, eller som kan leda till att häckning störs eller avbryts, under den huvudsakliga häckperioden för fåglar, det vill säga underperioden 15 mars – 31 augusti.

6.3.2 Artspecifika skyddsåtgärder

- För **pärluggla** riskerar exploateringen medföra att värdefulla livsmiljöer med lämpliga boplatser i träd förlorade. Dessa utgör redan en brist i landskapet. För att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion för arten krävs att tillgången på alternativa boplatser säkerställs. Detta görs genom ett program där holkar anpassade för arten placeras ut och underhålls regelbundet. Ett sådant program genomförs i samråd med fågelkunnig personal i de områden där exploateringen tar äldre variationsrika barrskogar i anspråk. Dessa ska sättas upp inom de för skogsfåglar utpekade värdeområden som inte omfattas av exploateringen (se figur 4).

6.4 Påverkan som står i konflikt med artskyddsförordningen

Exploateringen bedöms inte medföra påverkan av miljön till den grad att skyddsåtgärder inte är tillräckliga eller ej genomförbara för att undvika att de lokala, regionala eller nationella populationsnivåerna status försämras. Vid genomförande av skyddsåtgärder bedöms upprättandet av en tillfredsställande nivå inte försvåras, varför punkt 4 i 4 § ASF inte aktualiseras.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 72 av 74

7 SLUTGILTIG BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

I sammanfattning görs följande bedömning:

- Den planerade exploateringen kommer med all säkerhet medföra att flera fågelarter påverkas negativt, antingen till följd av förlust av livsmiljöer eller till följd av kortsiktig eller långsiktig störning.
- Olika arter påverkas på olika sätt och kräver olika grad av hänsyn och/eller skyddsåtgärder.
- För flertalet fågelarter bedöms följande skyddsåtgärder nödvändiga för att inte förbuden i 4 § ASF ska utlösas:
 - Undvik arbete som medför skador på fåglars bon, ägg eller ungar, eller som kan leda till att häckning störs eller avbryts, under den huvudsakliga häckperioden för fåglar, det vill säga under perioden 15 mars – 31 augusti.
- För pärluggla bedöms följande skyddsåtgärder nödvändiga för att inte förbuden i 4 § ASF ska utlösas:
 - Detta görs genom ett program där holkar anpassade för arten placeras ut och underhålls regelbundet. Dessa ska sättas upp inom de för skogsfåglar utpekade värdeområden som inte omfattas av exploateringen.
- Följande hänsynsåtgärder kan med fördel genomföras för att främja de bedömda fågelarternas populationsnivåer samt för att minska påverkan till följd av exploateringen. Hänsynsåtgärder är inte nödvändiga för att undvika förbuden i 4 § ASF.
 - Spara i möjligaste mån befintliga risbon i träd ifall dessa påträffas, då speciellt kråkfåglar återanvänder samma bo flera år.
 - Spara i möjligaste mån befintliga hålträd ifall dessa påträffas, då hålträd är viktiga boplatser för flera arter.
 - Spara i möjligaste mån grövre asp och tall.
 - Flera fågelarter som är beroende av att det finns håligheter i naturen, gynnas av uppsättandet av holkar. Det kan därför vara positivt att sätta upp holkar i både skogsområden och öppnare områden. Holkar behöver göras av olika storlek för att passa olika fågelarter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 73 av 74

8 REFERENSER

Artfakta 2025, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.

Artskyddsförordningen, 2022:845.

ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Birdlife Sverige. Habitatmodell för tretåig hackspett.

Birdlife Sverige 2023. Sveriges fåglar 2023. Hur går det för Sveriges fåglar med särskilt fokus på läget i sjöar och vattendrag?

Birdlife Sverige. Fågelåret 2022. En sammanställning över händelserna i Sveriges fågelmarker. VF suppl. Nr 63.

Birdlife Sverige. Fågelåret 2023. En sammanställning över händelserna i Sveriges fågelmarker. VF suppl. Nr 64.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok 2009:2, Handbok för artskyddsförordningen del 1-
Fridlysning och dispenser.

Naturvårdsverket, 2016. Ekologisk kompensation – En vägledning om kompensation vid förlust
av naturvärden. Handbok 2016:1.

Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen, 2024. Gemensamma riktlinjer för handläggning av
artskyddsärenden i skogsbruket.

Ottosson, U., Ottvall, R., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Niklas, H., Lindström, Å., Nilsson, L.,
Mikael, S., Svensson, S., och Tjernberg, M., 2012. Fåglarna i Sverige: antal och förekomst. SOF,
Halmstad.

Regeringskansliet, 2022. Förordningsmotiv (Fm 2022:5) om ändring i artskyddsförordningen
(2007:845).

Skogsmonitor. <https://www.skogsmonitor.se/kartan>

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen, SKSFS 2011:7.

Skogsstyrelsen, 2022. Föreskrifter om ändring i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
(SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen, SKSFS 2022:1.

Skogsstyrelsen 2022. Vägledning för hänsyn till fåglar.

Väg och Miljö, 2024. Allmän fågelinventering Torråsen, Östersunds kommun 2024.

Väg och Miljö, 2024. Naturvärdesinventering Torråsen, Östersunds kommun 2023.

Väg och Miljö, 2024. Rovfågelinventering Torråsen, Östersunds kommun 2024.

Svensk Fågeltaxering & BirdLife Sverige, 2024. Sveriges Fåglar 2023.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Torråsen, Östersunds kommun 2025	2025-03-04	Sida 74 av 74